

Doorgaande
Lijn

Studievoormiddag eindrapport Doorgaande Lijn
22 mei 2025

1.Voorwoord

- Leo Van Loo (waarnemend
Administrateur-generaal Agentschap
Opgroeien)

Agenda

1. Voorwoord
2. Het belang van Doorgaande Lijn
3. Praktijkmodel
4. Pauze
5. Beleidsadviezen
6. Dankwoord
7. Netwerkmoment

2. Het belang van Doorgaande Lijn

- Ruben Fukkink (hoogleraar Universiteit Amsterdam en lector pedagogiek Hogeschool van Amsterdam)

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Opgroeien

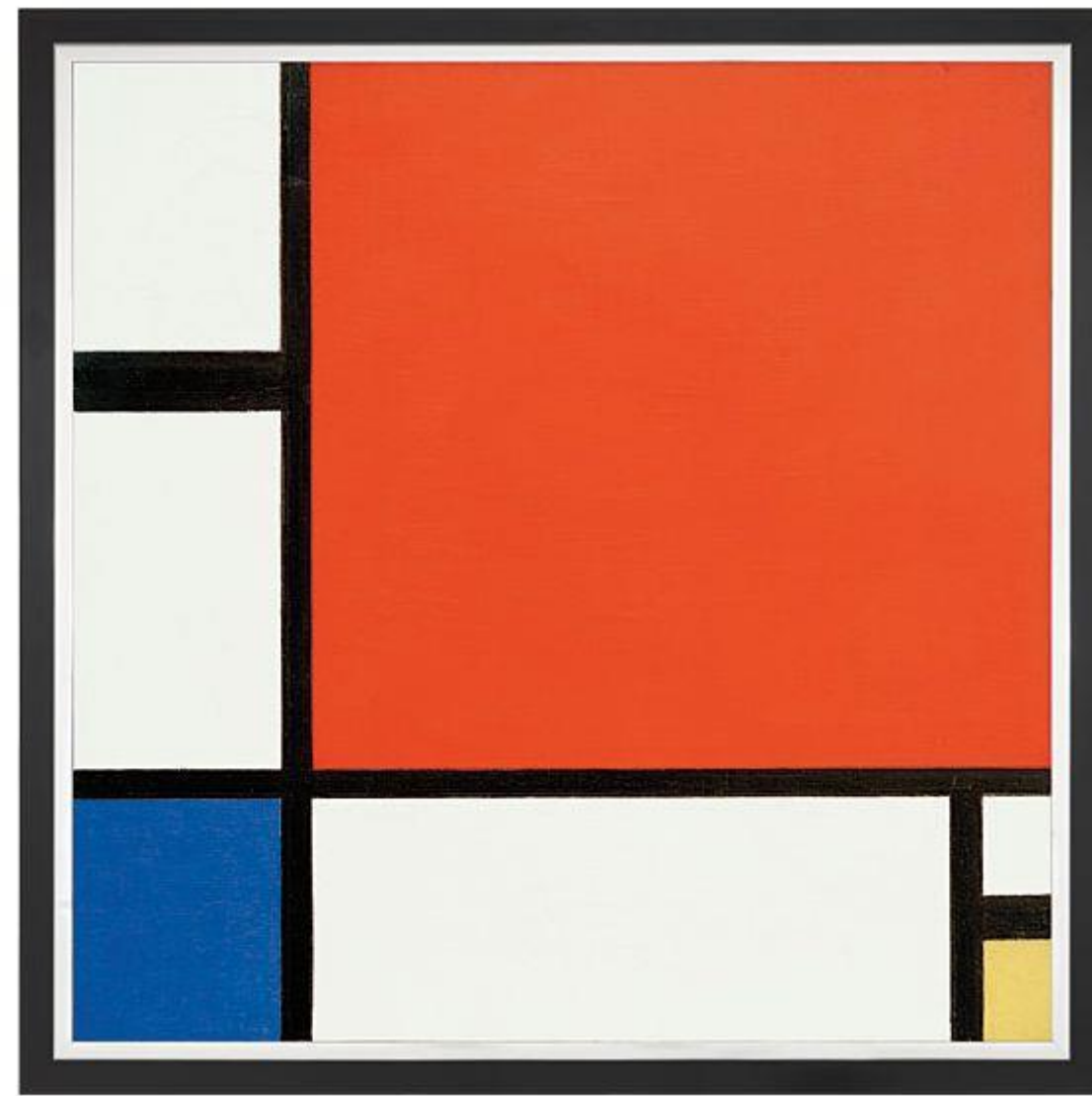
Doorgaande lijnen,
vloeiende overgangen,
zachte landing:
De gezamenlijke zoektocht
naar verbinding

Doorgaande Lijnen: een greep uit de website

- Fluxus
 - Doorgaande lijn De brede stroom
 - Bruggen slaan naar een warme overgang
 - Samen zorgzaam groeien
 - Wat niet op elkaar aansluit met elkaar verbinden
 - Pronken met eigen pluimen
 - Van 0 tot suc6
- Een praktijkmodel
 - Vanuit **gedeeld inhoudelijk kader** om doorgaande (ontwikkelings)lijn voor kinderen 0-6 jaar, die inzet op geïntegreerde werking van kinderopvang (baby's en peuters), kleuteronderwijs en buitenschoolse kinderopvang
 - Aandacht voor **noodzakelijke voorwaarden** voor (meer) geïntegreerde werking
 - **Lerend netwerk** onder begeleiding VBJK en CEGO

Over doorgaande lijnen & vloeiende overgangen

Mondriaan (1930)

Rood en roze op roze
– **Rothko** (1953)

Over doorgaande lijnen

René Magritte – L'attentat (1932)

‘absurde compositie’, ‘uit verband gerukt’

Felix de Boeck – Zelfportret (1925)

‘zoektocht naar evenwicht
tussen geometrie, kleuren en inhoud’

Zoektocht naar doorgaande lijn: 3 thema's

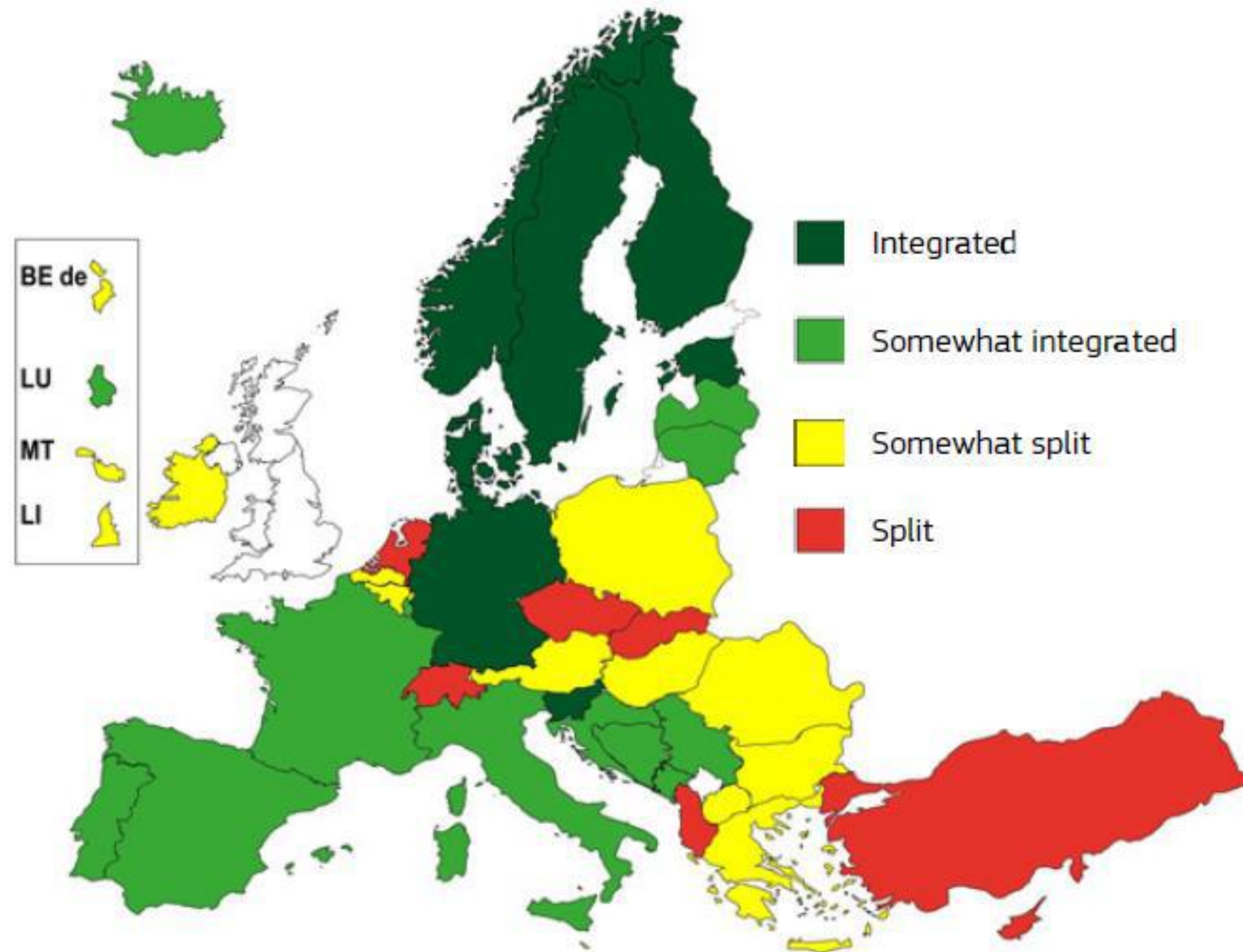
- Europese Unie (EU-27)
 - 'Split vs. Integrated system'
- West-Europa
 - 'barriers & facilitators'
- Nederland
 - Integrale kindcentra
 - Incl. Peuter-kleuter-groepen

Horta-huis, Brussel

Split systems,
mixed feelings?

Nieuwe editie: Eurydice (2025)

Source: Eurydice.

Eurydice (2025): wat is 'integrated'?

'It is not either/or'

- Kaga e.a. (2010:15)

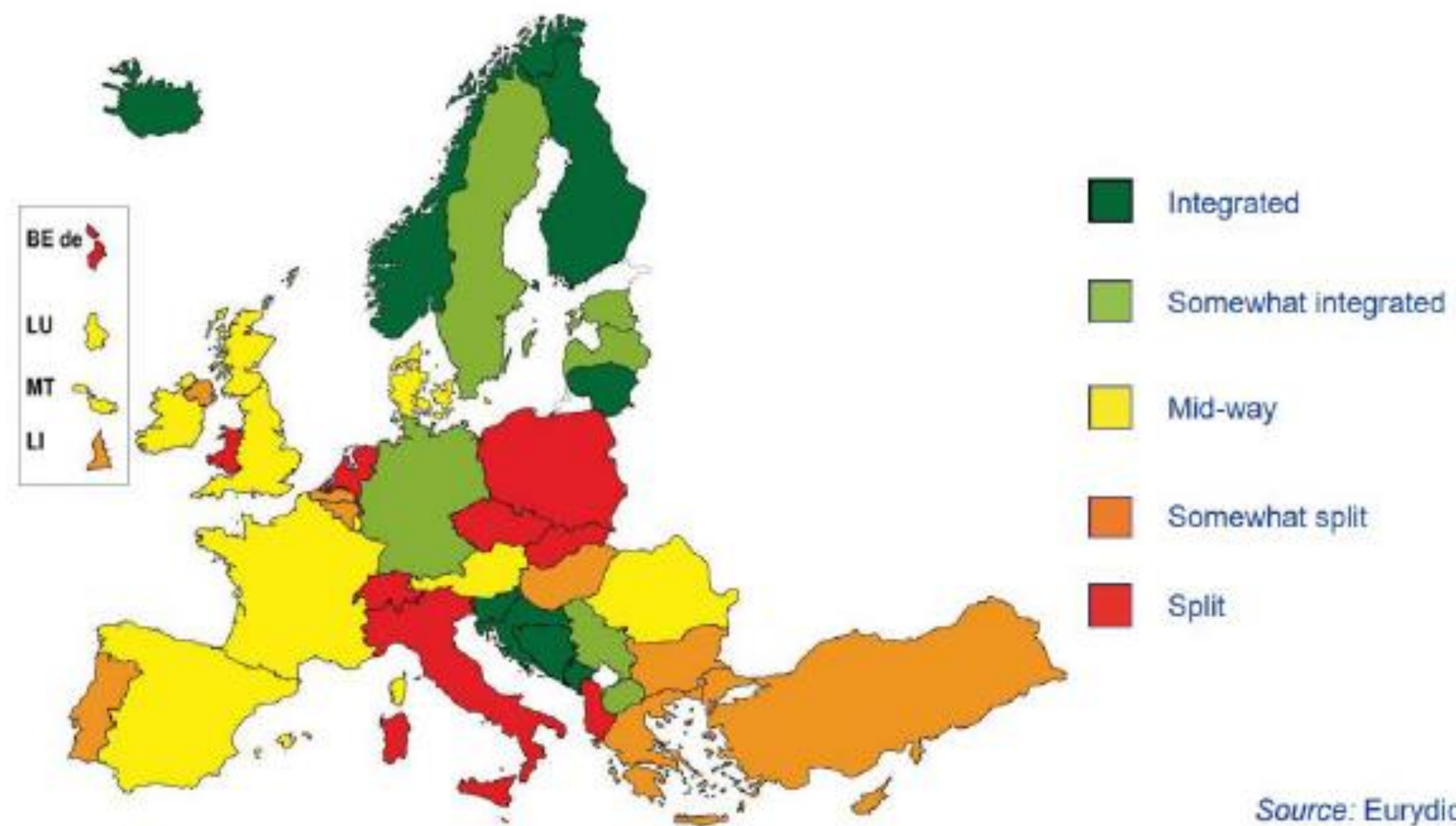
Figure 5: Dimensions of ECEC policy integration

Integrated governance	1: Same ministry or top-level authority responsible for the entire ECEC 0: Different ministries responsible
Access: a place is guaranteed	3: From an early age (6–18 months) 2: From 3 years of age 1: For the last 1–2 years of ECEC 0: No place guarantee
Staff with at least bachelor's qualification	2: For the entire ECEC phase 1: For working with children over age 3 0: Qualification lower than bachelor's is required
Educational guidelines	2: Integrated framework for the entire ECEC phase 1: Different curricula for settings working with younger and older children 0: No curriculum for the first phase of ECEC

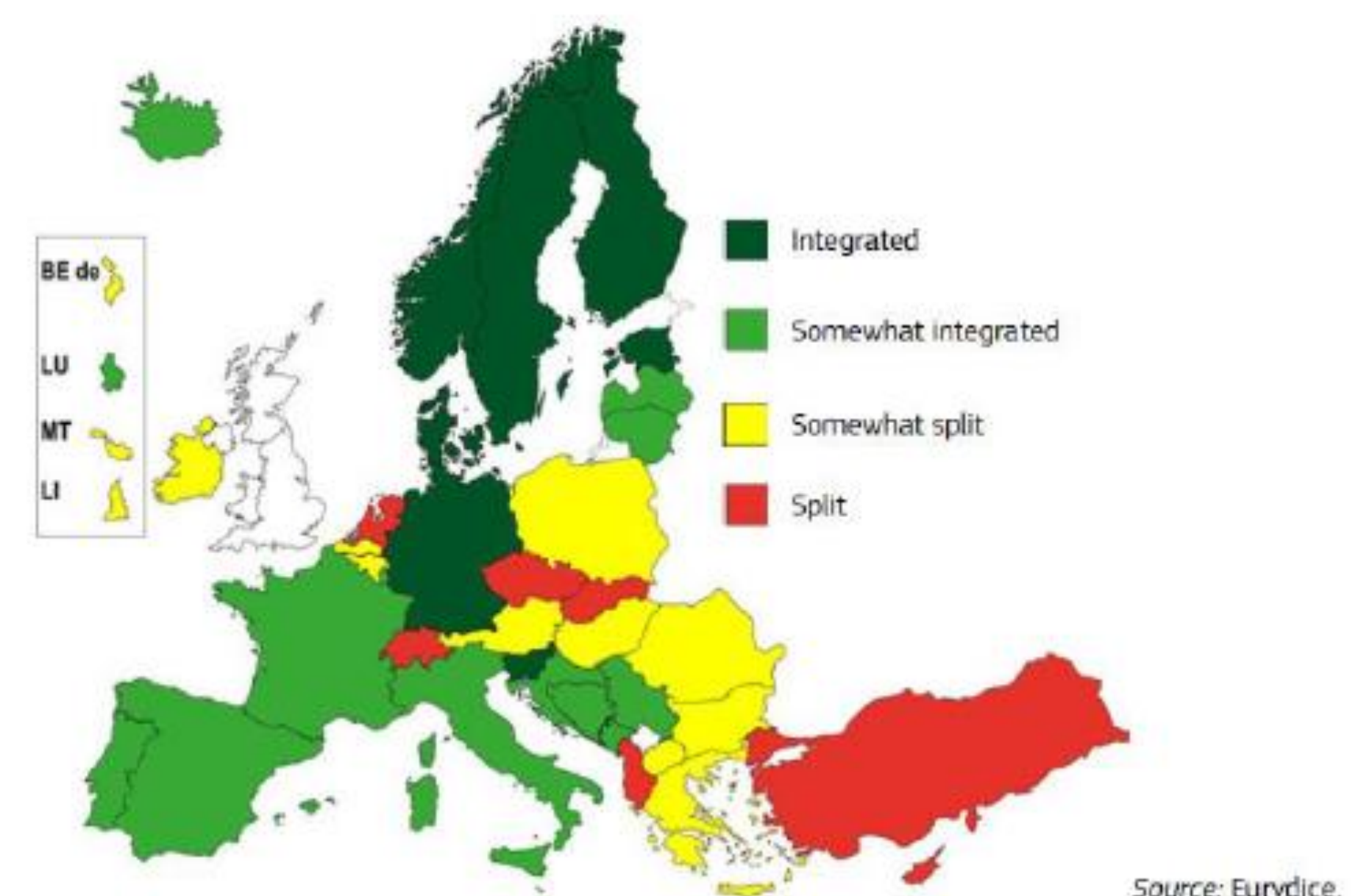
Source: Eurydice.

Europese trend integratie van 'early childhood education and care' (ECEC)

Eurydice (2019)

Eurydice (2025)

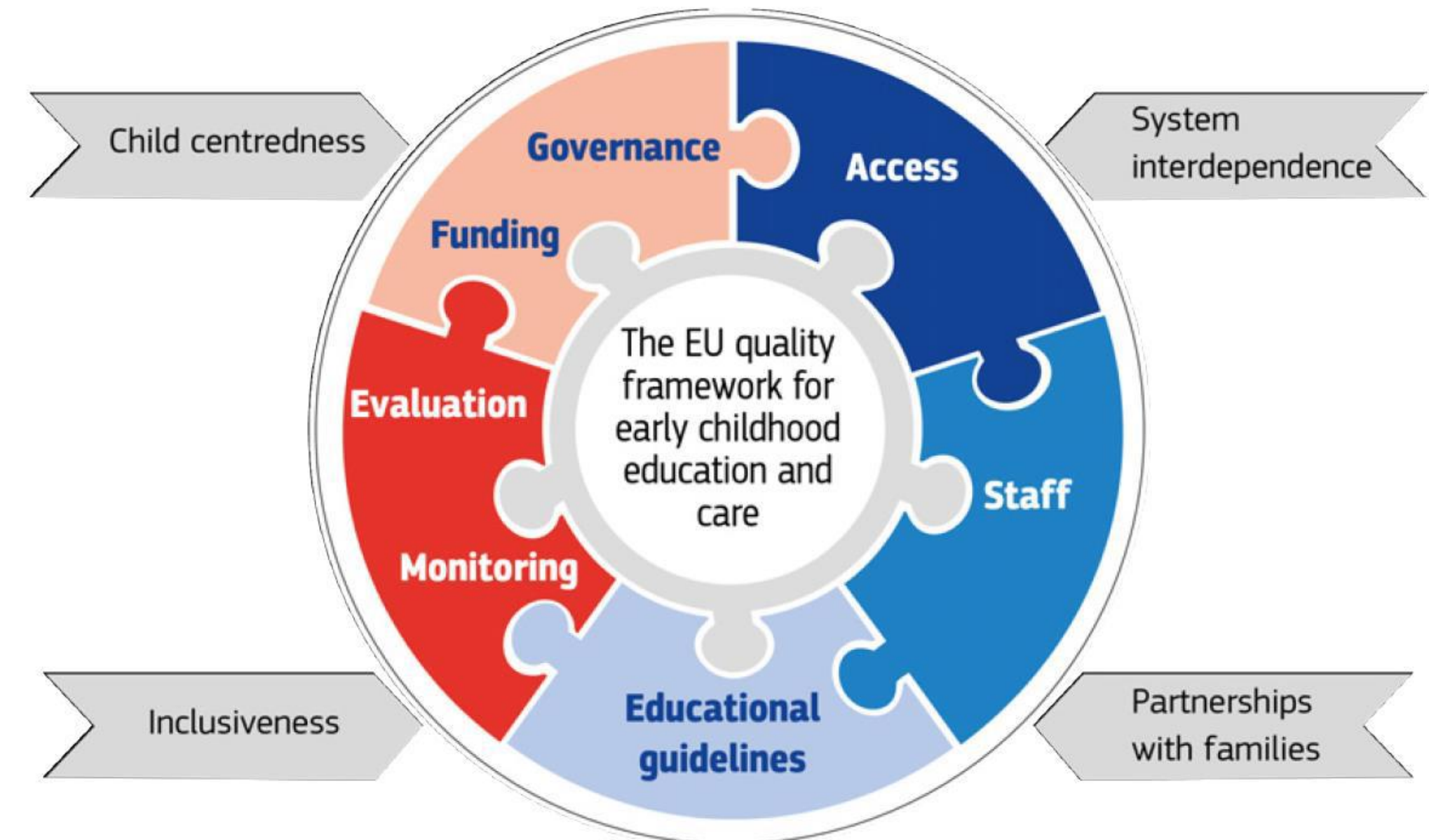

Is een geïntegreerd stelsel beter?

Wat zegt 'integratie' van Europese kinderopvangstelsels over ...:

- **Toegankelijkheid** van kinderopvangstelsel
- **Werkcondities voor** medewerkers & personeel
- **Curriculum** & doorgaande lijn
- (zelf)**evaluatie** & inspectie van kwaliteit
- Governance & financiering

?

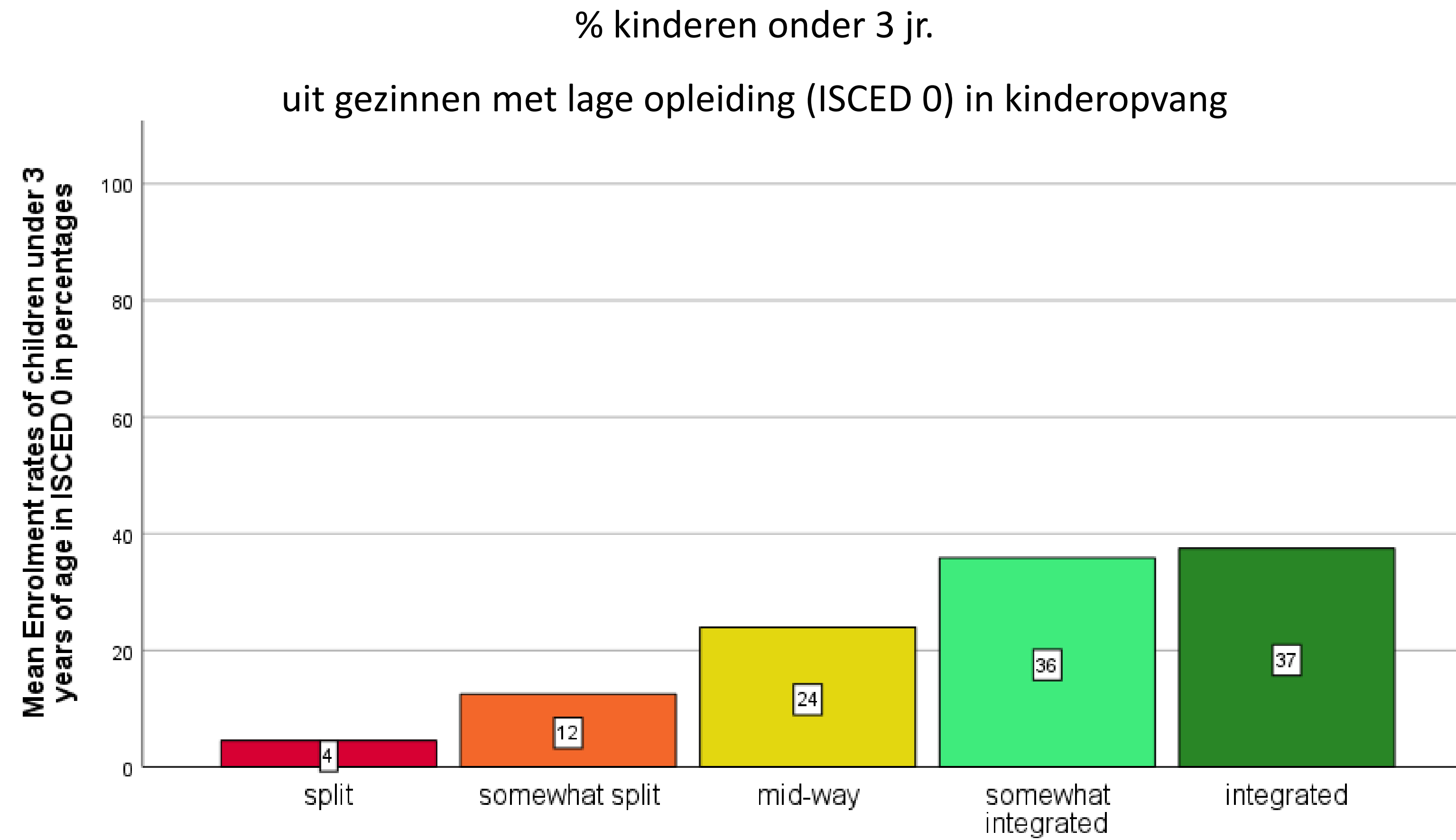
Source: Eurydice.

Samenhang 'system integration' → indicatoren EU-databases

- Gespleten vs. geïntegreerde systemen:
 - Definitie Eurydice (2021); Eurydice (2025); SEEPRO (2025)
- Exploratie van indicatoren, ingedeeld naar EQF
 - Toegankelijkheid (19x)
 - Werkcondities en personeel (34x)
 - Curriculum (2x)
 - Evaluatie en inspectie (6x)
 - Governance en financiering (2x)
- In totaal 63 indicatoren verkend
 - 20x **positief significant** verband
 - 2x **negatief** verband

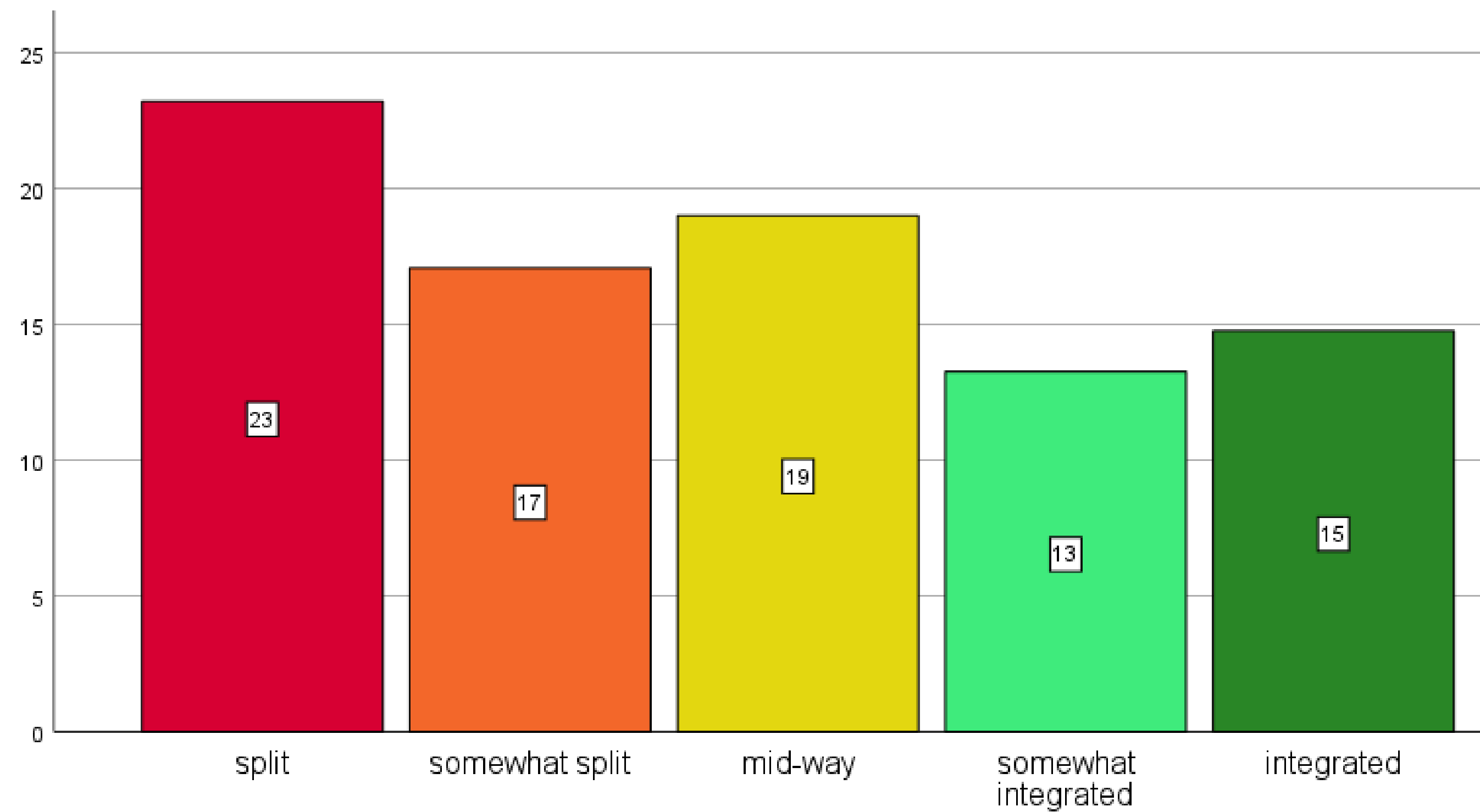
Toegankelijkheid

$r_s = .629$, $p = .005$; $N = 18$

Werkcondities

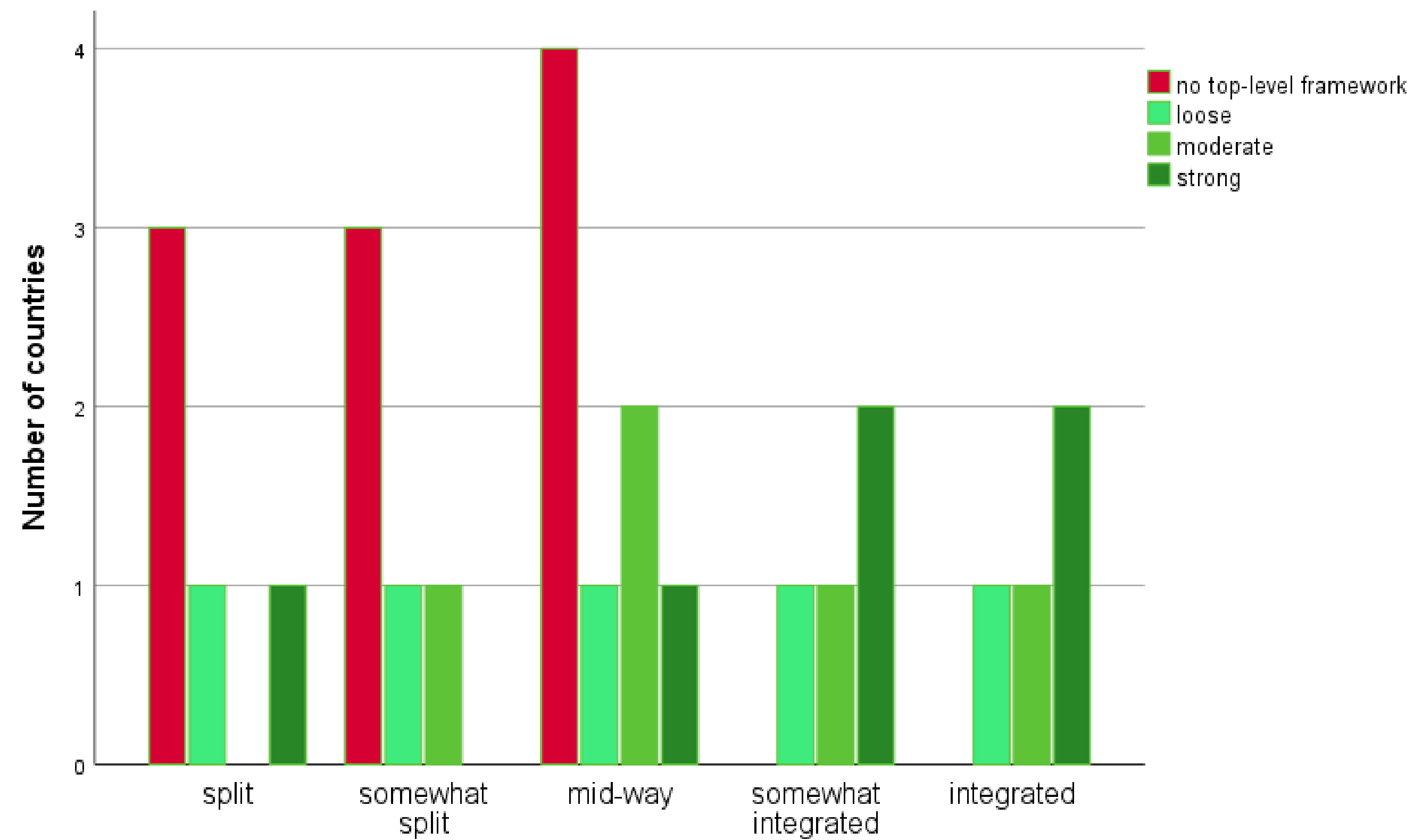
Aantal kinderen per pm'er
in groepen voor kinderen van 4 jaar

$r_s = -.370$, $p = .083$, $N = 23$

Inspectie & (zelf)evaluatie

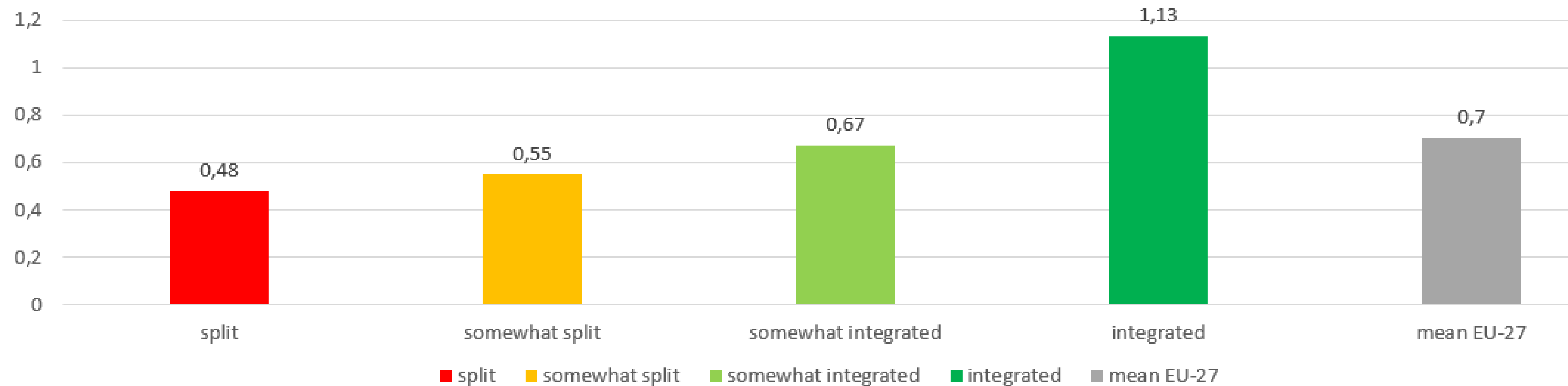
Geen / zwak / moderate / sterk kader bij (zelf)evaluatie

$r_s = .565$, $p = .003$, $N = 26$

Governance & financiering

Rijksuitgaven kinderopvang (% Bruto Nationaal Product)
data uit 2021 <-> indeling Eurydice (2025)

$r_s = .50, p = .008; N = 27$

Literatuur NL, Vlaanderen, Duitsland en Scandinavië *Barriers en facilitators* bij interprofessionele samenwerking

European Early Childhood Education Research Journal

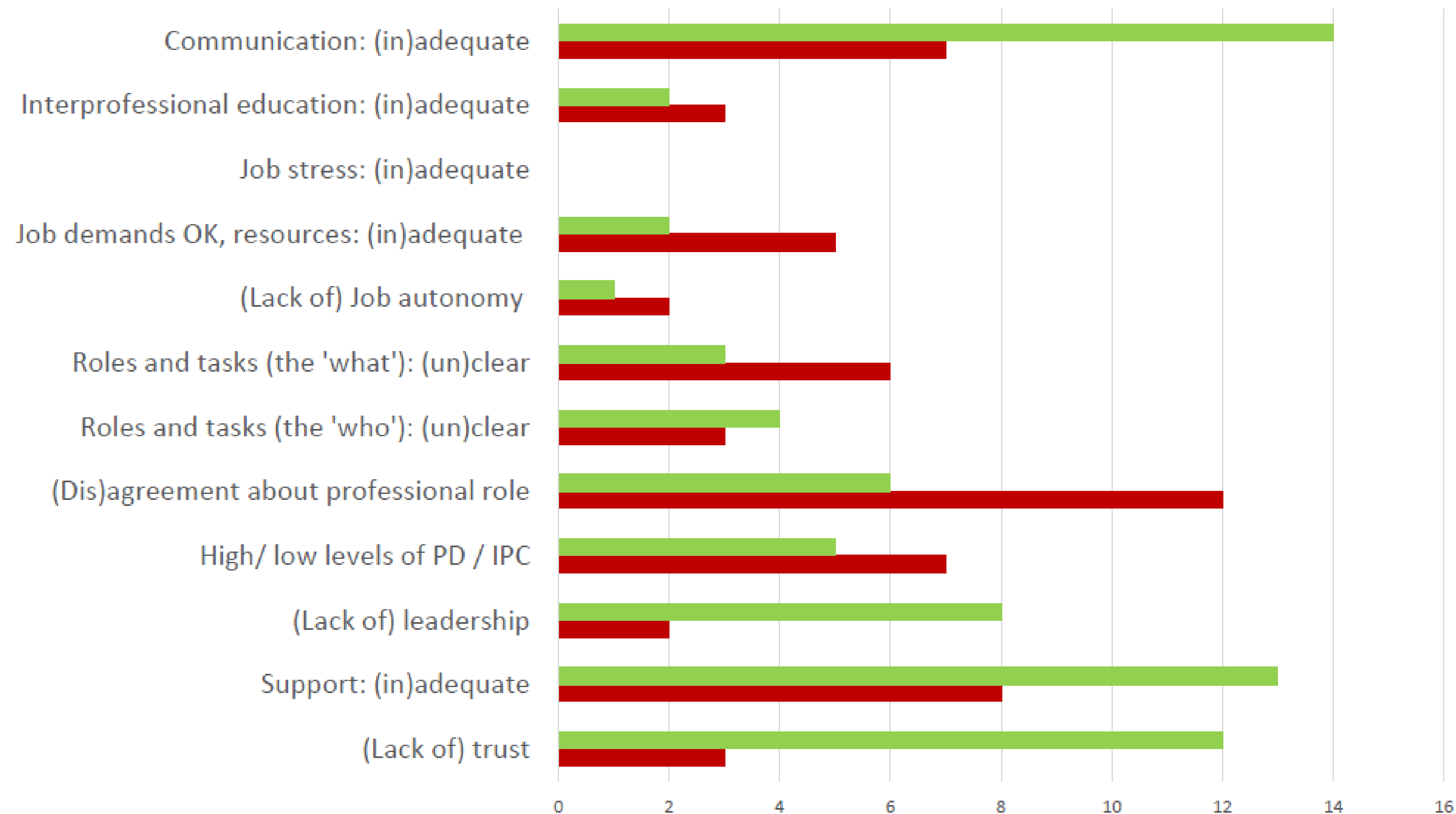
 Routledge
Taylor & Francis Group

ISSN: (Print) (Online) Journal homepage: www.tandfonline.com/journals/recr20

Interprofessional collaboration in ECEC: a review of European countries with different levels of system integration

Marian Ooms, Ruben Fukkink, Jochen Devlieghere, Annette Dreier, Robert Fischbach, Jana Langner, Kari Mæland Strømsøe & Lobke Van Lombergen

Barriers / Facilitators voor interprofessionele samenwerking

* Aantal publicaties waar thema aan bod komt. Totaal aantal studies: 32

- Literatuur in landen met een **(somewhat) split system**:
 - focus op inhoudelijke thema's die professionals willen betrekken in hun (nieuwe) samenwerking **(wat)**
 - focus op macro, meso
- Literatuur van **(more) integrated systems**:
 - Focus op wijze van samenwerking **(hoe)**
 - Focus op macro, meso en micro (m.n. teamdynamiek)

Verschillende contexten, gelijkaardige uitdagingen?

In the context of the European Union, the collaboration of various professionals with diverse backgrounds takes shape in diverse national contexts for ECEC.

Although working under different conditions, professionals from different countries share the **challenge of offering more integrated services to young children**, which **transcends split or integrated systems**.

The concern about pedagogical discontinuity and the aspiration towards integrated systems are shared by various professional teams from countries with varying levels of ECEC system integration and the literature points at **similar barriers and facilitators**, acknowledging unique national contexts.

Integrale kindcentra in Nederland

- Lopend project

Integrale kindcentra in Nederland

SAMENWERKEN IN LEREN EN OPVOEDEN

https://www.youtube.com/watch?v=...ppv_8c

Samenwerken in leren & opvoeden

Wil jij meer weten over een
optimale samenwerking van
kindprofessionals en wat
dat betekent voor de
ontwikkeling van kinderen?

Doe dan mee aan ons project.

Interprofessioneel samenwerken
rondom het kind

ikc in nieuwe wijk, Heerhugowaard, Nieuwe Draai

Kindcentrum Scan

Kindcentrum Scan (KIS) (Engelse naam: ICCI)

Kindcentrum Scan (KIS) (Engelse naam: ICCI)

De Kindcentrum Scan wordt ingevuld op basis van gesprek met leiding van (ervaren) ikc's met veel samenwerking, (net gestarte) ikc's met minder samenwerking, en bij niet-ikc's met relatief weinig samenwerking.

De scan geeft gedetailleerde informatie over 4 dimensies van mate van samenwerking bij:

- Overgang van peuter naar kleuter
- Afstemming school – buitenschoolse opvang
- Kinderen met speciale zorgbehoefte, incl. jeugdhulp/zorg
- Werken aan nieuw beleid met team

Samenwerking bij 4 thema's

1. Samenwerking peuter – kleuter
2. Samenwerking school – bso
3. Samenwerking locatie – jeugdhulp
4. Samenwerking rondom beleid

Kindcentrum Scan: 4 niveaus van samenwerking

KIS-niveaus
1 = geen of nauwelijks samenwerking tussen kinderopvang, onderwijs en/of jeugdhulp
2 = enige afstemming, nog niet ver ontwikkeld
3 = afstemming, verder ontwikkeld
4 = vergevorderde samenwerking

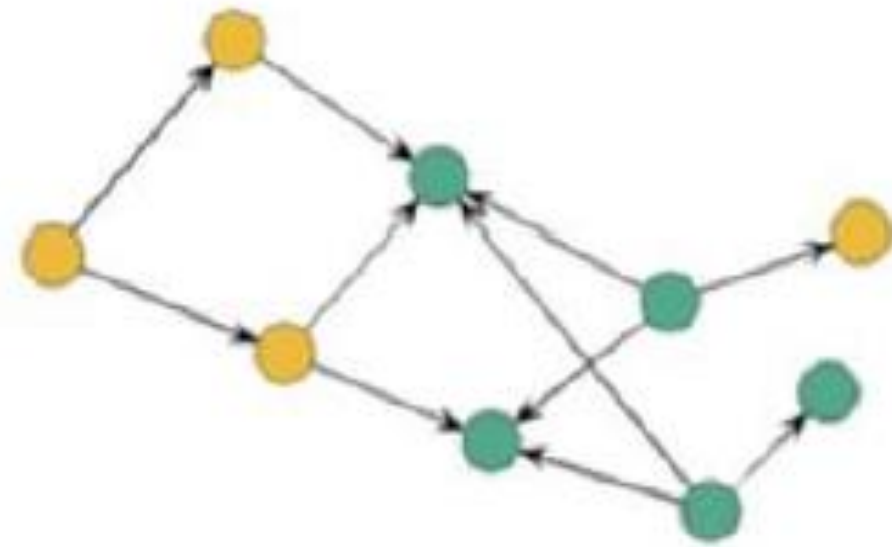
Voorspelt Kindcentrum Scan
samenwerking tussen professionals?

IKC-scan

2 locaties als casus

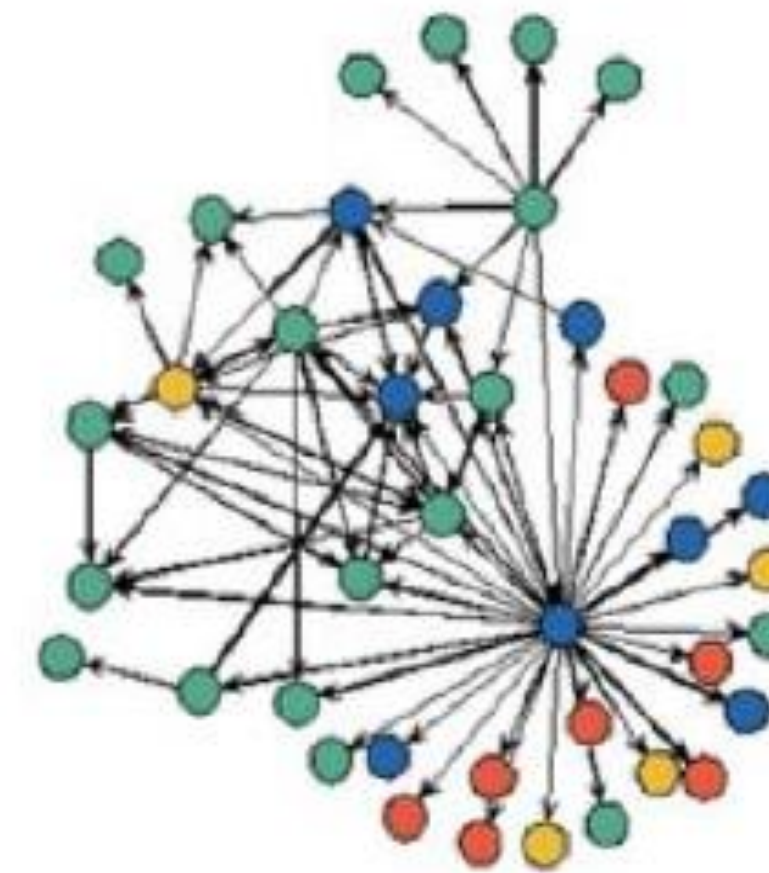
	Samenwerking Kinderopvang en Onderwijs	Samenwerking Kinderopvang/Onderwijs met zorgprofessionals
Locatie 1	Apart	Apart
Locatie 2	Geïntegreerd	Zoveel mogelijk geïntegreerd

Overgang peuter - kleuter

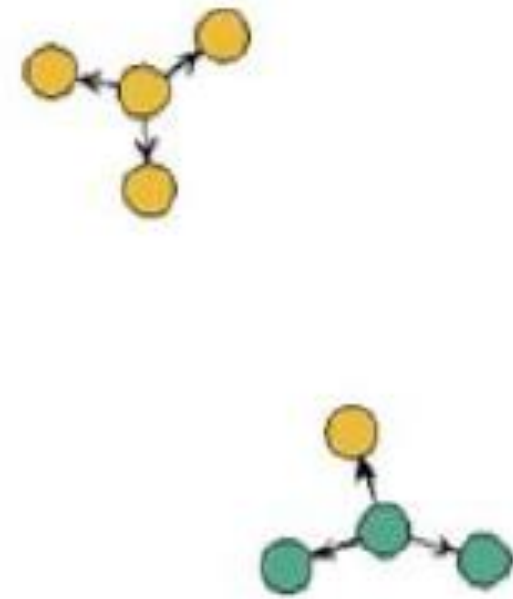
Locatie 1

Geel= Kinderopvang
Groen= Onderwijs
Blauw = Combifunctie (Kinderopvang/Onderwijs)
Oranje = Zorgprofessionals

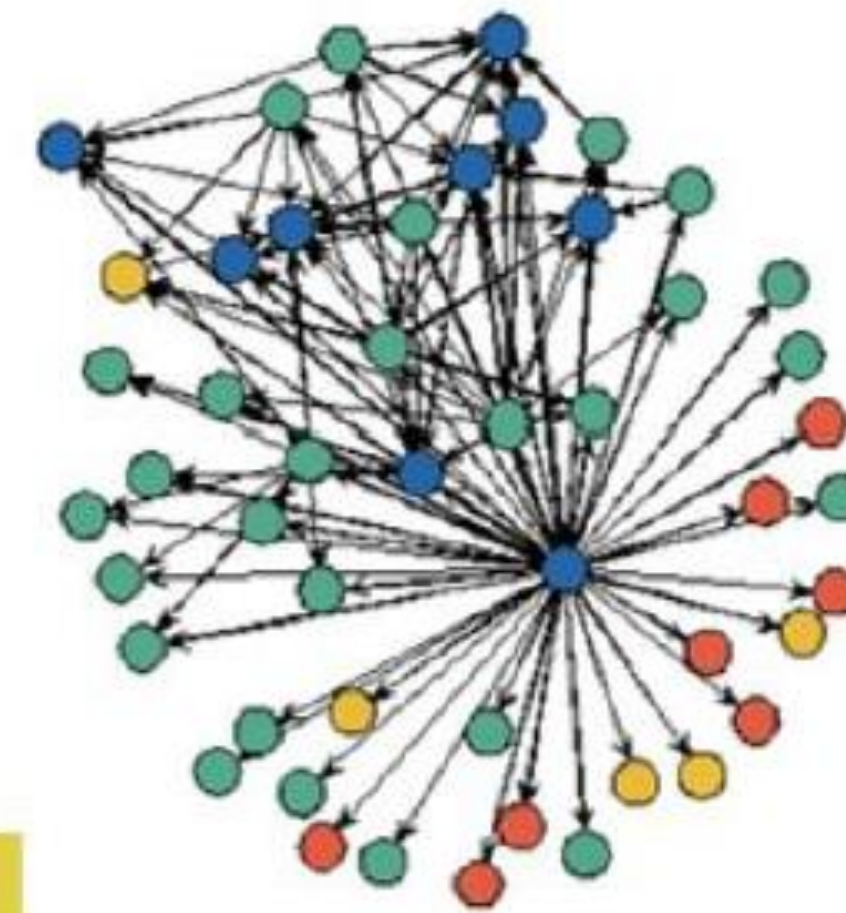
Locatie 2

Afstemming onderwijs - bso

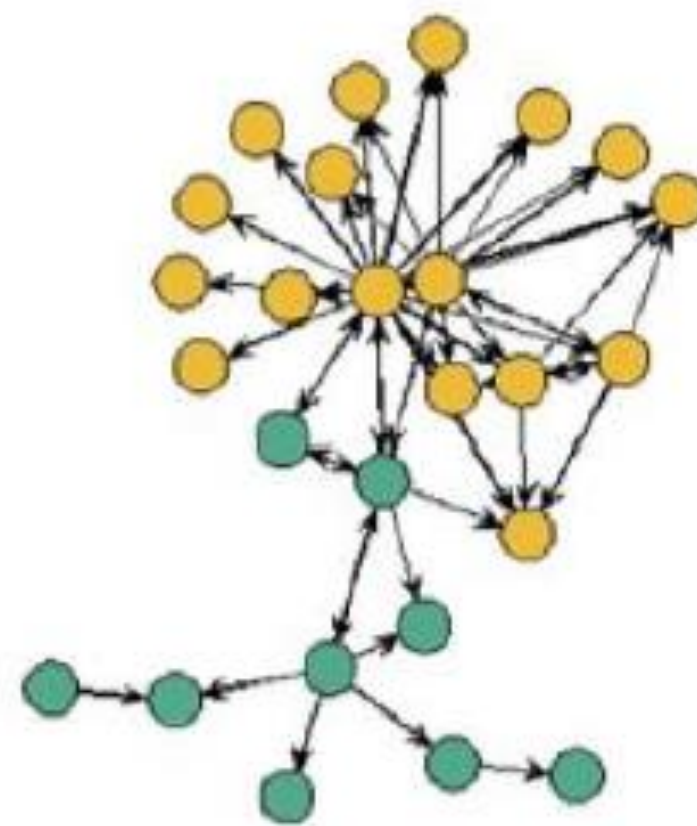
Locatie 1

Geel= Kinderopvang
Groen= Onderwijs
Blauw = Combifunctie (Kinderopvang/Onderwijs)
Oranje = Zorgprofessionals

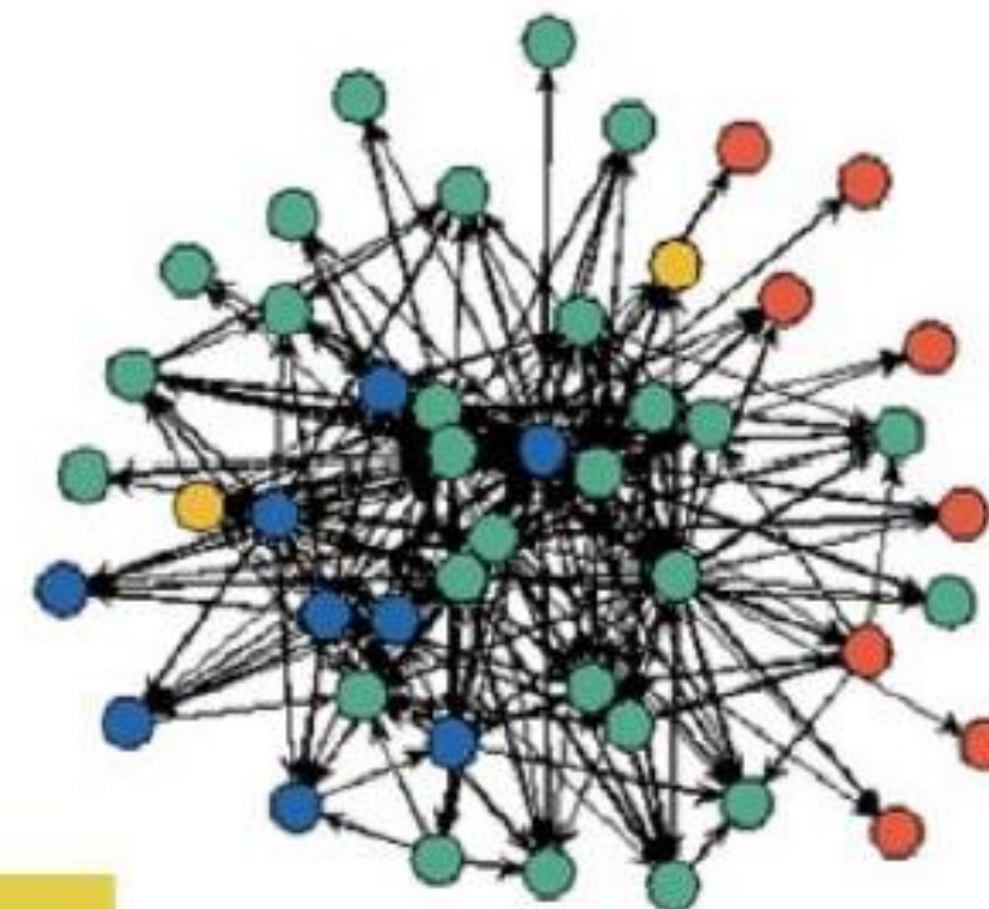
Locatie 2

Samenwerken bij kind met extra zorgbehoefte

Locatie 1

Geel= Kinderopvang
Groen= Onderwijs
Blauw = Combifunctie (Kinderopvang/Onderwijs)
Oranje = Zorgprofessionals

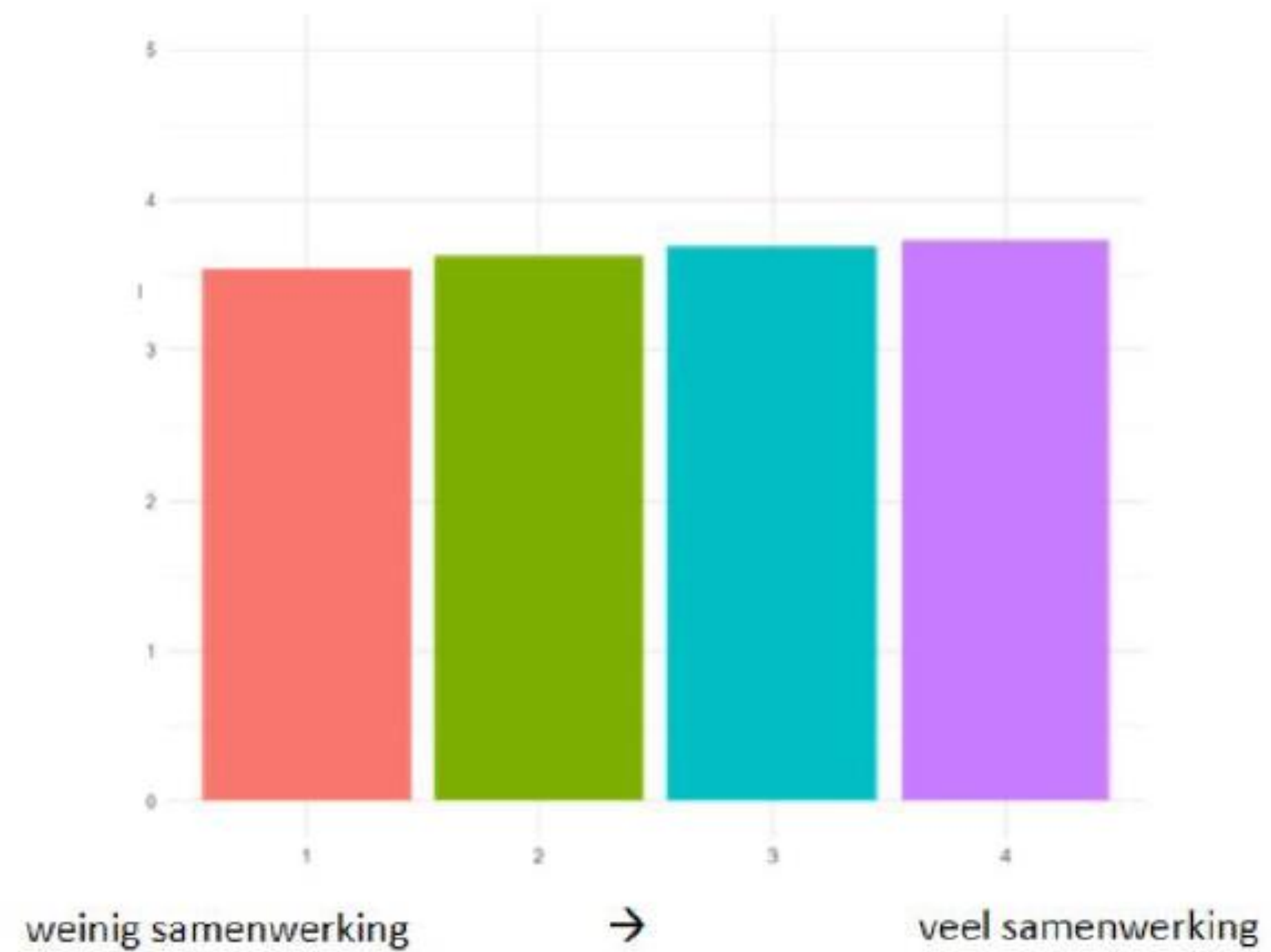
Locatie 2

Uitkomsten kort samengevat

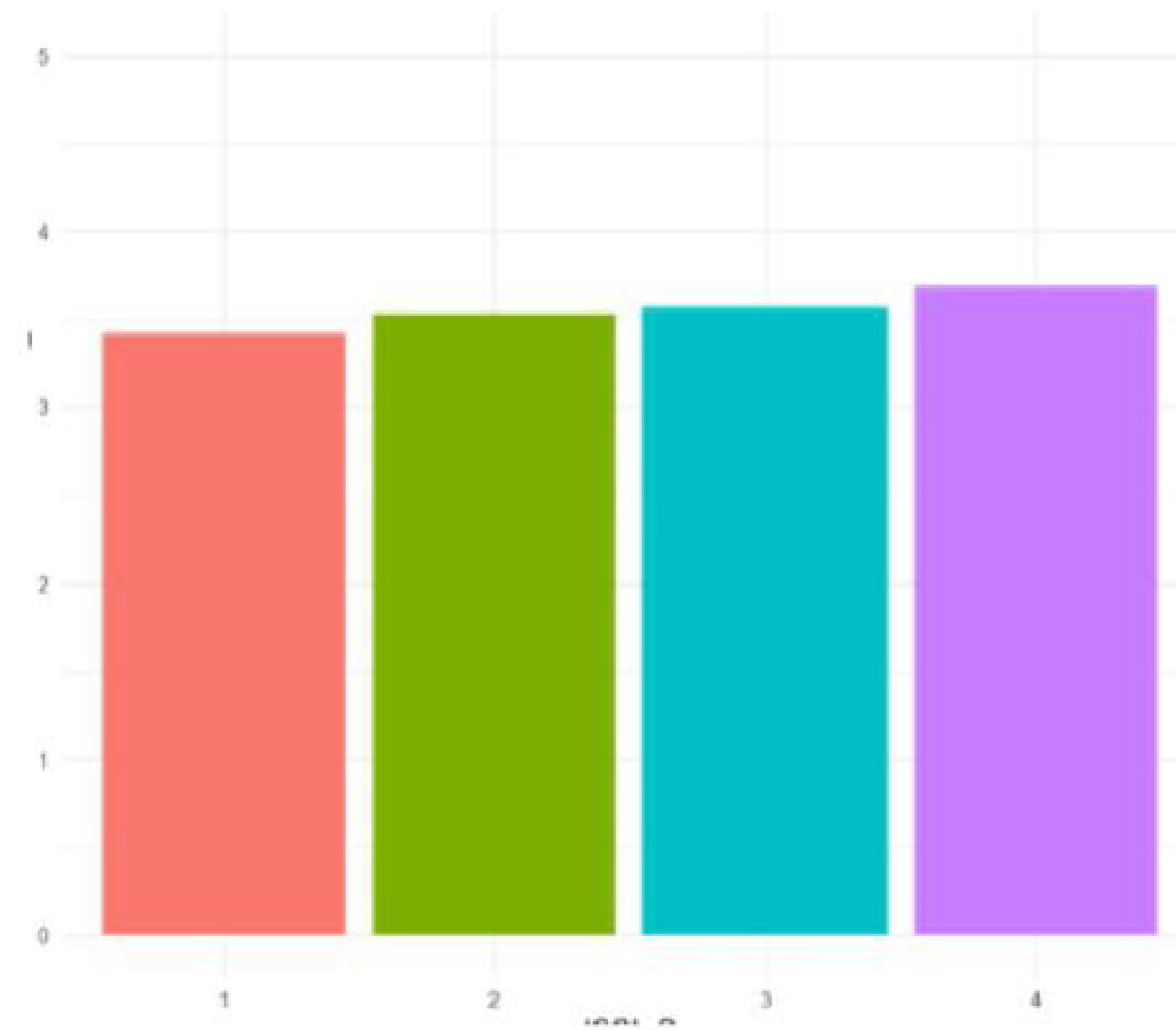
- Meer samenwerking volgens directie/management
- Hangt positief samen met meer samenwerking 'op de werkvloer' tussen **2 individuele professionals** (= dyadisch niveau)
- Deze samenwerking is bovendien vaak interprofessioneel

Voorspelt Kindcentrum Scan
beleving van individuele professionals?

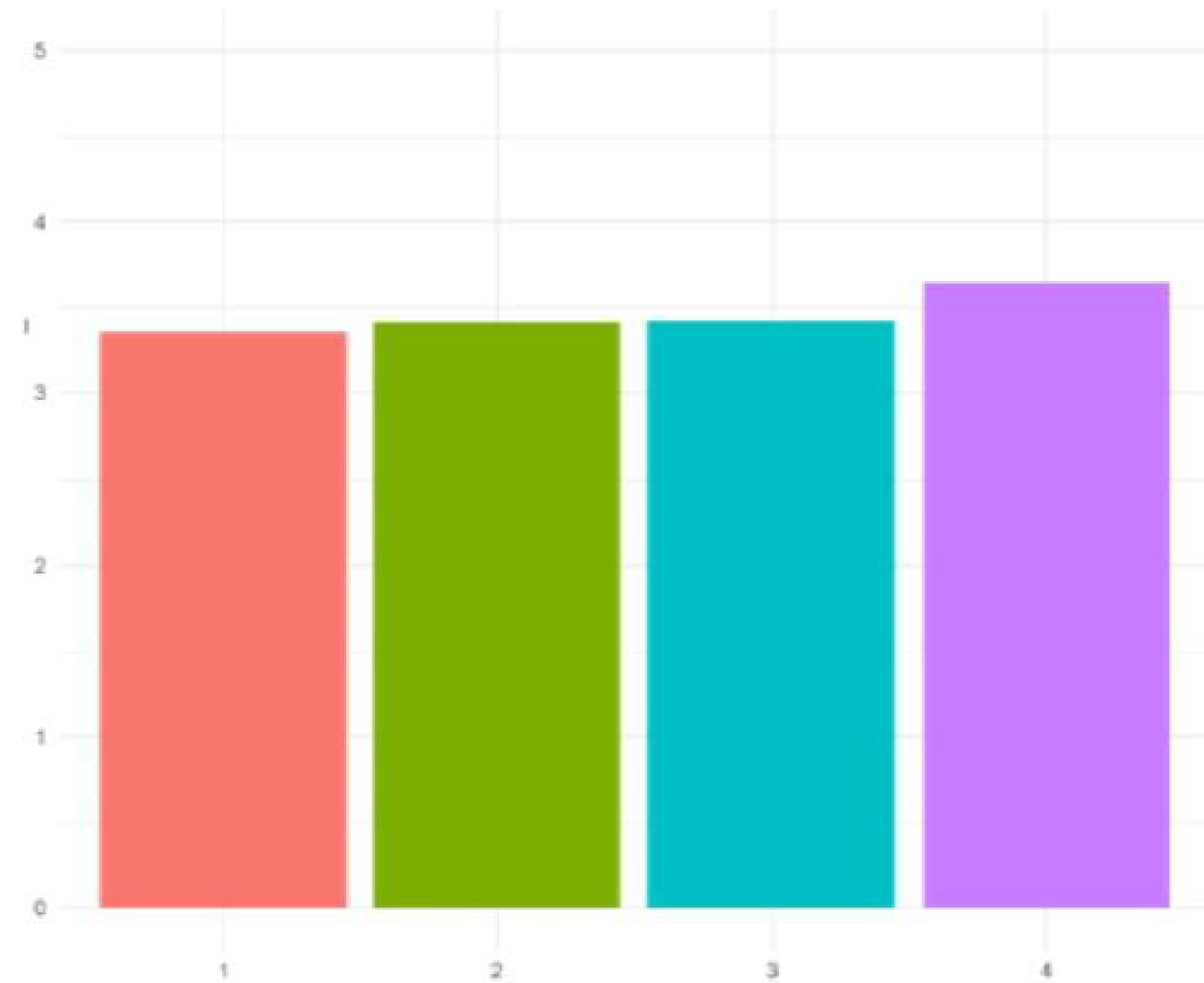
Onderlinge verbondenheid (IIC Bronstein)

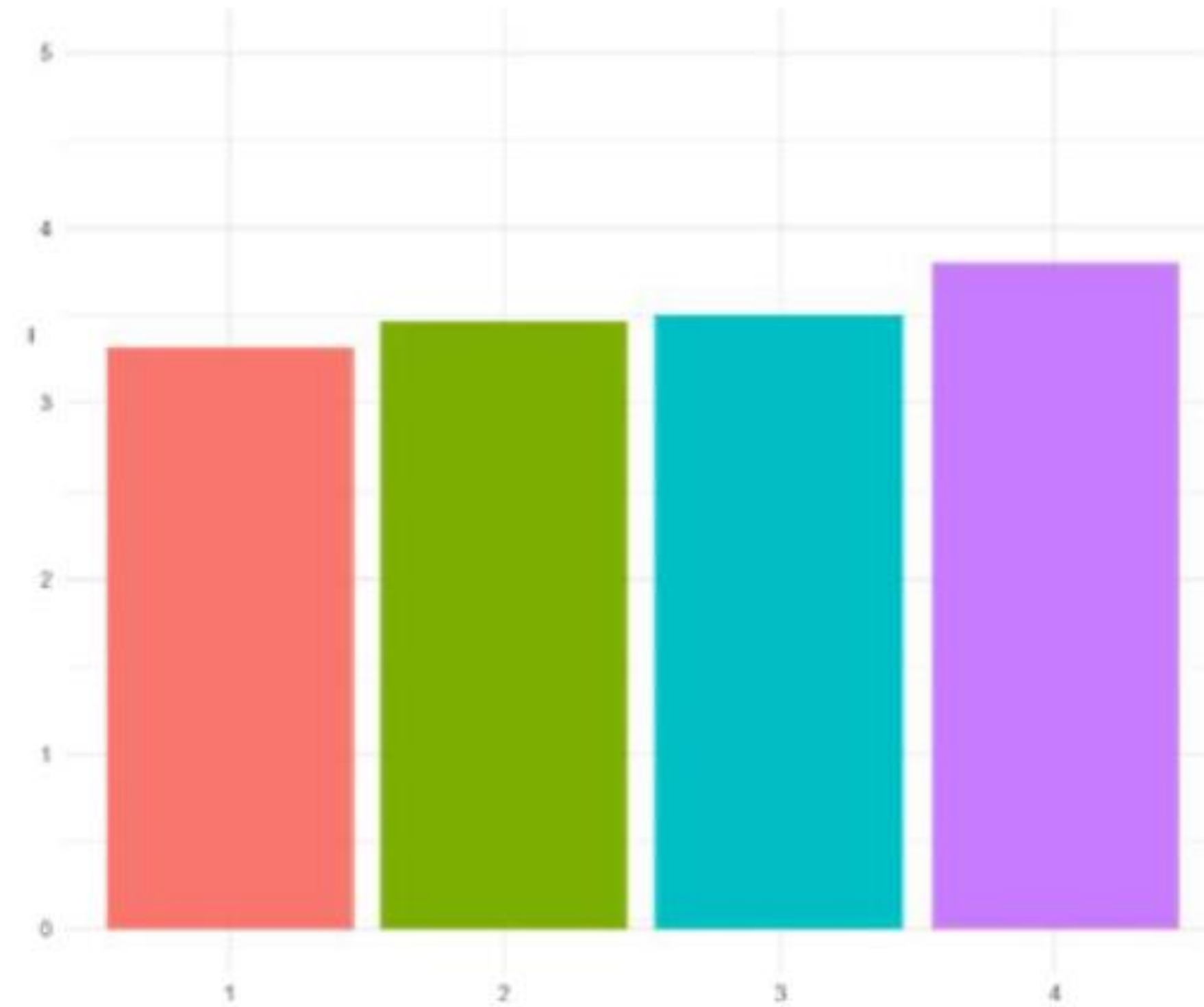
Nieuwe activiteiten (ICC Bronstein)

Reflectie als team (IIC Bronstein)

Ervaren opbrengsten – positief (IM-PACT)

Zegt Kindcentrum Scan iets over kinderen?

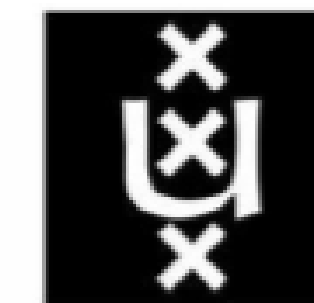
(werk in uitvoering)

3rd space: de peuter-kleuter-groep

Ruben Fukkink & Pauline Slot

**Universiteit
Utrecht**

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Samen werken aan innovatie

*We gingen samen aan de tafel zitten: hoe werken met logboek, klassenmanagement, hoe met rooster? En **we moesten elkaar nog even leren kennen.***

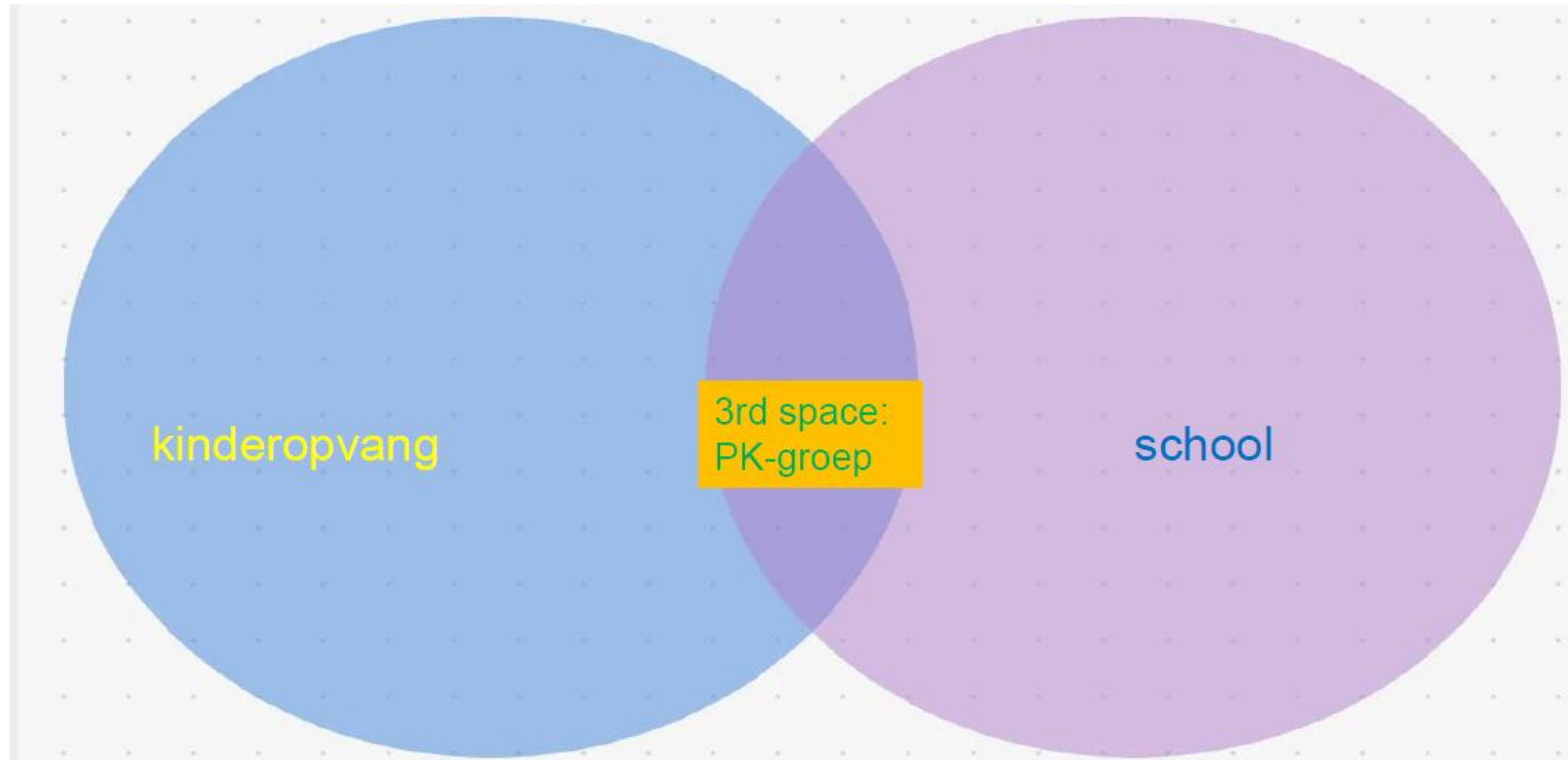
Wat vind jij belangrijk? Wat vind ik belangrijk? Welbevinden kwam op 1, want daarna gaat leren vanzelf, het moet hier allereerst leuk zijn. Toen zijn we de hoeken gaan maken.

(..)

*We hebben hier **samen een weg in gevonden, echt wel knap** hoe we dat hebben gedaan, ook omdat het meteen na de lockdown was dat we zijn gestart. En bovendien hadden we **geen echt voorbeeld**'*

'ontschotting van opvang en onderwijs'

'Ik vind het grappig dat ik ineens 'juf' word genoemd als de deur tussen de twee groepen opengaat'

Over de ouders: "Is dit ok? Wat is nu kinderopvang, wat is nu school? Waar is mijn kind als het ware?"

3. Praktijkmodel

- Jan De Mets (VBJK) &
Bart Declercq (CEGO KU
Leuven) (Kennis- en leerpartner)

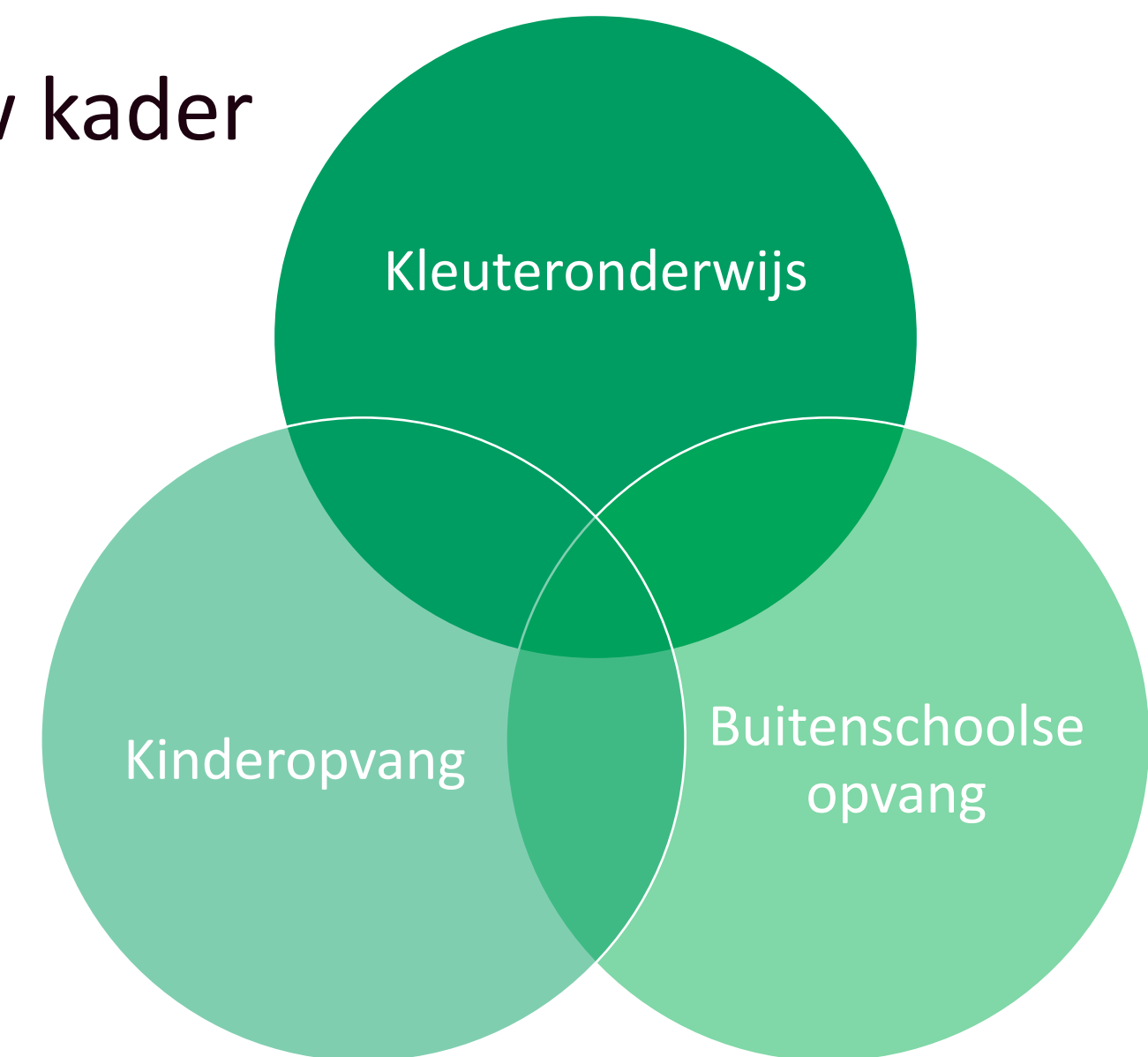

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Opgroeien

Wat is het Project Doorgaande Lijn?

- Looptijd: 1 januari 2022 tot 31 december 2024, verlengd tot eind juni 2025
- Ministerie van Welzijn (Agentschap Opgroeien) en Ministerie van Onderwijs (Agentschap voor Onderwijsdiensten)
- Onafhankelijke stuurgroep (vertegenwoordigers van Welzijn en Onderwijs)
- 12 pioniers = samenwerkingsverband
- Projectfasering
 - Fase 1 [jan. 2022 – aug. 2023]: exploratiefase
 - Fase 2 [sept. 2023 – dec. 2024]: experimenteerfase binnen regelluw kader
 - Fase 3: [jan. 2025- juni 2025]: verduurzaming en disseminatie

Naam project	Provincie / Gemeente	Onderwijs	Kinderopvang	Buitenschoolse opvang
Millau project	Antwerpen / Antwerpen	Katholieke scholengroep Ankerwijs - Het Hinkelpad	<i>vzw De Kleine Vos*</i>	vzw Ankerwijs - De Woonboot
Fluxus	Antwerpen/Beerse	GO! Fluxus - BS 't Locomotiefje	<i>vzw Dol-fijn Beerse*</i>	IBO Beerse De Bereboot
Doorgaande Lijn De brede stroom	Brussels Hoofdstedelijk Gewest / Etterbeek	Vrij onderwijs - VBS Lutgardis (vzw Sint-Goedele)	<i>vzw Sint-Goedele De Kollebloem*</i>	vzw Sint-Goedele De Puzzel Etterbeek
Kindercampus Theodor	Brussels Hoofdstedelijk Gewest / Jette	GO! BS Theodoortje	<i>VUB Kinderdagverblijf Jette*</i>	vzw Sint-Goedele IBO Theodoortjes Jette
Bruggen slaan naar een warme overgang	Limburg / Hasselt	Vrij Onderwijs KBS De Tuimelaar	<i>vzw De Hummeltjes KO De Hummeltjes*</i>	vzw De Hummeltjes BKO De Bijenkorf
Samen zorgzaam groeien	Oost-Vlaanderen / Gent	<i>Vrij onderwijs - KS Kleuterschool Klim*</i>	vzw Elfenbankje (kinderdagverblijf en dienst opvanggezinnen)	Vrij onderwijs - KS Klim kleuter en lagere school
Pronken met eigen pluimen	Oost-Vlaanderen / Gent	<i>Vrij Onderwijs - VBS Sint-Paulus / De Wonderboom*</i>	vzw 't Wondernest	vzw De Wonderboom
Proeven van/voor een Doorgaande Lijn	Oost-Vlaanderen / Gent	Stedelijk Onderwijs Gent: Victor Carpentier en Francois Laurent Instituut	<i>Stedelijke KO De Rakkertjes / Peutertuin De Dulle Grietjes*</i>	STIBO De Rakkertjes en De Dulle Grietjes
Freinet Kindercentrum De Tandem	West-Vlaanderen / Brugge	<i>GO! Freinetschool De Tandem*</i>	Rinkelbel	GO! Freinetschool De Tandem
Van 0 tot suc6	West-Vlaanderen / Wijtschate	GO! Basisschool Ter Elzen	<i>GO! Kinderdagverblijf Ter Elzen*</i>	Gemeente Heuvelland
Aanvraagproject Oostvleteren	West-Vlaanderen / Oostvleteren	<i>Vrij Onderwijs - VBS Klavertje Drie (katholieke basisscholen regio Poperinge)*</i>	vzw Felies 't Klavertje	vzw Ferm Kinderopvang Oost-Vleteren
Wat niet op elkaar aansluit met elkaar verbinden	Vlaams-Brabant / Leuven	<i>Vrij Onderwijs Sint-Jansschool Leuven*</i>	vzw Kinderdagverblijf De Slabbertjes	vzw Buurtwerk 't Lampeke Kinderwerking Fabota

Twaalf unieke Pioniers

Gedeelde praktijken
Gedeelde uitdagingen

Diverse praktijken bij Pioniers

Warme transitie's

Samenwerking
lokale partners op
de breuklijn opvang
en onderwijs

Doorgaande Lijn

Intensieve
samenwerking
opvang en
Onderwijs
(0 tot 6 jaar)

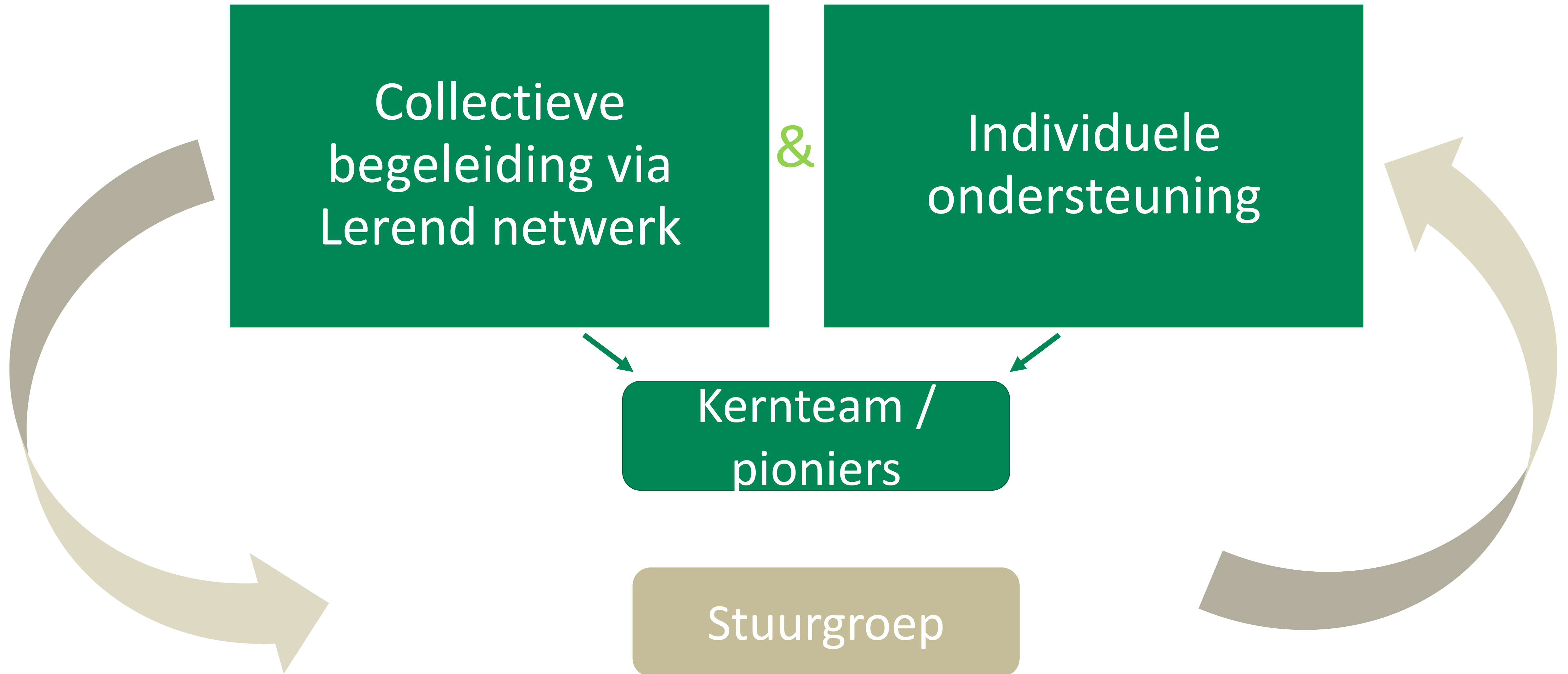
Doorgaande Lijn

Geïntegreerde
samenwerking
opvang en
Onderwijs
(0 tot 6 jaar)

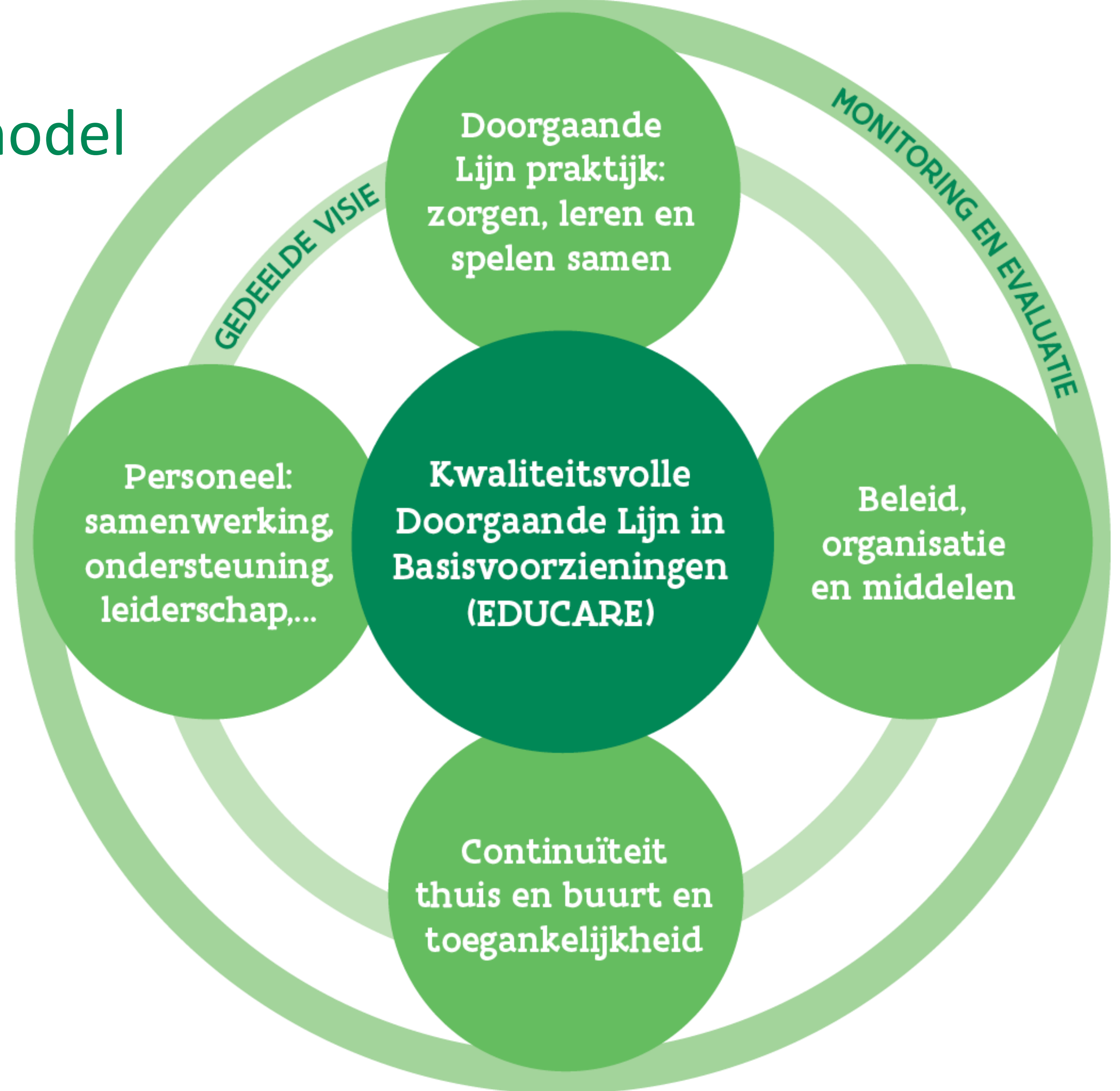
Doorgaande Lijn

Lange termijn
Geïntegreerde
werking op
systeemniveau

Hoe hebben we ons de voorbije 3 jaar georganiseerd?

Resultaat = Praktijkmodel

Doel + Gedeelde visie

Doel:

Kwaliteitsvolle doorgaande lijn in de basisvoorzieningen voor jonge kinderen door het ontwikkelen, realiseren en evalueren van een geïntegreerd aanbod van opvang en onderwijs waarbij zorgen, leren en spelen met elkaar verweven zijn.

Het perspectief van kinderen en gezinnen staat centraal. Hun behoeften vormen het uitgangspunt voor de doorgaande lijn.

Gedeelde visie:

Evolueren van 'iedere partner heeft eigen visie' naar een 'geïntegreerde visie'.

Elk domein vraagt immers om duidelijke standpunten, beargumenteerde beslissingen en concrete acties, op macro- (beleidsdomeinen), meso- (koepels en organisaties) en microniveau (betrokken professionals, ouders, kinderen...).

Ervaring leert: vraagt veel overlegtijd en de nodige reflectie

Doorgaande Lijn praktijk: zorg, spelen en leren samen

Onderdelen: de indeling en gebruik van (gemeenschappelijke) ruimtes en infrastructuur, de organisatie, indeling en samenstelling van groepen, de organisatie van de breng- en haalmomenten, de organisatie van het middagmaal en slaapgelegenheid, de visie verbreden naar een holistische benadering, naar een zorgzame speel- en leeromgeving, ...

Voorbeelden

- Binnen- & buitenruimtes delen over de 3 sectoren heen
- Aanpassen van de infrastructuur (buitenruimtes, opvangruimtes,...) voor jongste kinderen
- Wekelijkse menggroepactiviteiten oudste peuters [KDV] & jongste kleuters [school]
- Flexibel omgaan: loslaten van de bepaling van de leefgroepgrootte en van de strikte infrastructuurbepalingen
- Open onthaal, meer doorgedreven wenbeleid.

Uitdagingen

- Regelgeving omtrent (gebruik van) binnen- & buitenruimtes, infrastructuur
- Kindvrije uren om samen een educare-visie uit te werken

Beleid organisatie en middelen

Dit gaat over wat op organisatorisch, beleids- en financieel niveau nodig is om de gedeelde visie in de praktijk om te zetten. Dit gaat onder meer over het structureel anders organiseren (bv. andere leeftijdsindelingen), specifieke (nieuwe) functies zoals een brugfiguur, het gezamenlijk inzetten van middelen om bv. een gedeelde buitenruimte te realiseren,...

Voorbeelden

- Hechtere samenwerking via periodiek overleg (tussen professionals, op praktijk- en directieniveau)
- Drie directies, een bureau (één ingang, één naam)
- Nieuwe functies : een coördinator/verbinder/brugfiguur/transitie-pedagoog
- Bouwen aan principes rond opvang en onderwijs aan het jonge kind over stelsels heen (bv. gedeelde studiedagen)

Uitdagingen

- Gedragenheid voor de DL creëren over de diverse organisaties
- Praktische drempels (diverse verlofregelingen, werkroosters, statuten, werktijden,...)
- Opvang en onderwijs = stelsels met eigen referentiekaders en regelgeving

Continuïteit thuis & buurt en toegankelijkheid

Dit gaat om een afgestemd en inclusief ouder- en toegankelijkheidsbeleid over organisaties heen en de samenwerking met andere organisaties in de buurt. De Doorgaande Lijn creëert mogelijkheden om het recht op opvang, onderwijs en warme overgangen voor alle kinderen te garanderen, met extra aandacht voor kinderen in maatschappelijk kwetsbare situaties en kinderen met een specifieke zorgbehoeften.

Voorbeelden

- Warm en intensiever onthaalbeleid (open klas-dag, investeren in laagdrempelige bijeenkomsten,...)
- Afgestemde en eenduidige communicatie
- Inspiratie uit het buurtwerk – aanklampend werken, belang toeleider/brugfiguur
- Versterking van lokale netwerk via Huizen van het Kind, wijk-gezondheidshuis, consultatiebureau,..

Uitdagingen

- Gezinnen bereiken die niet naar opvang gaan
- Doorstroom/delen van info over sectoren heen
- Verschil in beschikbare plaatsen in opvang en onderwijs

Personeel: samenwerking, ondersteuning, leiderschap

*Dit gaat over samenwerken, ondersteunen, aansturen en leidinggeven aan personeel in diverse organisaties.
Het vraagt afstemming, overleg en ondersteuning*

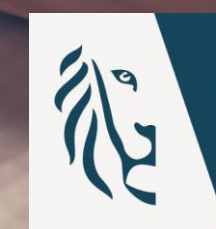
Voorbeelden

- Gedeeld competentieprofiel
- Hefboom = jobshadowing & intervisie met externe begeleider om elkaars werking te leren kennen
- Aanstellen van kinderbegeleiders uit het kinderdagverblijf of buitenschoolse opvang als kinderverzorgers in de kleuterklas (met valkuil)
- Experimenten: investering in vlinders; 2 leerkrachten voor de eerste kleuterklas
- Continuïteit van gezichten: de begeleider van de tweede kleuterklas gaat terug naar de eerste kleuterklas

Uitdagingen

- Belang van een coördinator en kindvrije uren
- Arbeidsvoorwaarden: verschillen in diploma's bij de 3 sectoren / verschillende arbeidsvoorwaarden: verlofregeling, loon, werkuren, ...

4. Pauze:
10u45 – 11u15

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Opgroeien

5. Beleidsadviezen

- Riet De Bondt (Opgroeien) – Kathy Jacobs (Opgroeien) – Brenda De Wilde (AGODI) (Kerngroep Doorgaande Lijn)

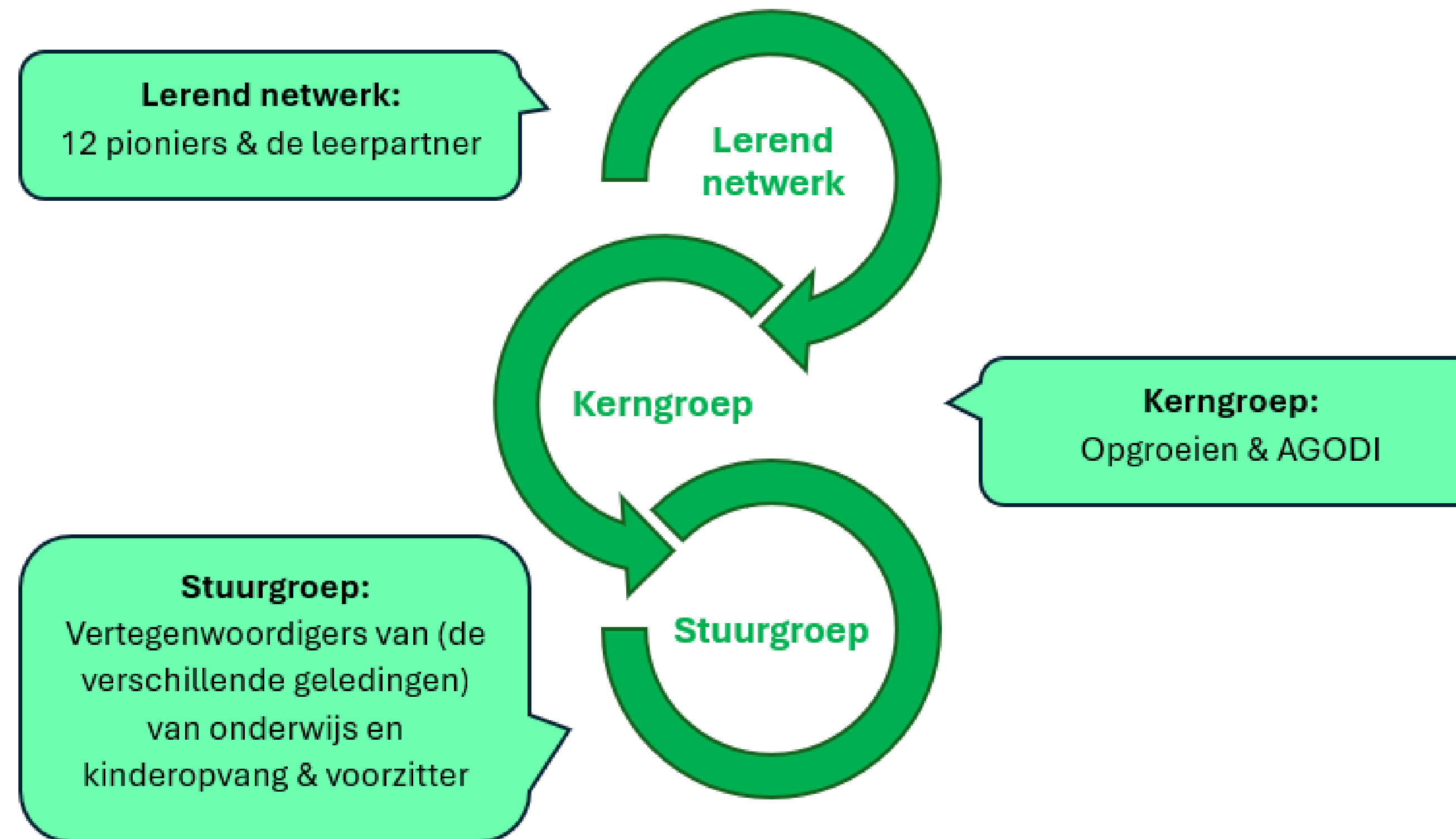
Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Opgroeien

Projectstructuur

- De stuurgroep formuleerde eindadviezen conform opdracht BVR Doorgaande Lijn
- Gebaseerd op onderlinge dynamiek in het project:

Beleidsadviezen

- Gebundeld per domein van het praktijkmodel
 - a. Doorgaande Lijn praktijk: zorgen, leren en spelen samen
 - b. Personeel: samenwerking, ondersteuning, leiderschap...
 - c. Continuïteit thuis en buurt en toegankelijkheid
 - d. Beleid, organisatie en middelen

Beleidsadviezen

a. Doorgaande Lijn praktijk: zorgen, leren en spelen samen

Motivatie

- Doorgaande Lijn = ondersteuning van een doorgaande ontwikkelingslijn 0 – 6 jaar

➔ Educare

- Dit veronderstelt...
 - Ondersteuning richting geïntegreerd aanbod
 - Gedeelde visie omtrent onthaal- en wenbeleid
 - Gedeelde kindvolgsystemen

Beleidsadviezen

a. Doorgaande Lijn praktijk: zorgen, leren en spelen samen

Knelpunten

- Verschil in aanpak en visie,
≠ referentiekader en pedagogische denkkaders
 - Regelgeving kindratio & leefgroepgrootte
 - ≠ normen
 - Strengste normen bij gemengde groepen
- ➔ Regelluwte leefgroepgrootte en infrastructuur

Voorbeeld uit de praktijk: begeleiders en ratio bij menggroepactiviteiten

Beleidsadviezen

a. Doorgaande Lijn praktijk: zorgen, leren en spelen samen

Hefbomen

- Gedeelde pedagogische visie
- Groepssamenstelling, groepsgrootte en kindratio
- Gedeeld pedagogisch kader
- Afgestemd wen- en onthaalbeleid
- Gedeelde kindvolgsystemen

Voorbeelden uit de praktijk:

- afstemmen over taalstimulatie of zindelijkheidstraining
- menggroepactiviteiten met afwijking van leefgroepgrootte
- gebruik van kindportfolio

Beleidsadviezen

a. Doorgaande Lijn praktijk: zorgen, leren en spelen samen

Advies 1:

Maak praktijken van Doorgaande Lijn verder mogelijk. **Hanteer en verfijn daarbij het praktijkmodel Doorgaande Lijn** op het continuüm van samenwerking, in overleg met vertegenwoordigers uit beleid, praktijk en onderzoek. Voorzie extra (financiële) stimulansen, middelen en mogelijkheden gekoppeld aan de samenwerking.

Advies 2:

Ontwikkel een **gemeenschappelijk pedagogisch kader** in de verbinding en afstemming van het pedagogisch raamwerk kinderopvang en het referentiekader onderwijskwaliteit. Zet daarbij de **visie op educare centraal**.

Beleidsadviezen

b. Personeel: samenwerking, ondersteuning, leiderschap...

Motivatie

- Een doorgaande ontwikkelingslijn stimuleren en ondersteunen vraagt om de professionele continuïteit:
 - Engagement en tijd om met elkaar uit te wisselen en van elkaar te leren
 - Doelgerichte inzet van, voor en door betrokken professionals om de continuïteit en kwaliteit van zorg en onderwijs te waarborgen (ook in functie van specifieke zorgnoden).
 - Gedeelde verantwoordelijkheid dragen voor het vormgeven van een integrale en kwaliteitsvolle leer- en leefomgeving doorheen de dag en doorheen het jaar
- EVOLUEREN > Interprofessionele samenwerking in een multidisciplinair team
 - Elke professional draagt bij vanuit zijn verantwoordelijkheden en expertise
 - Respectvol en complementair aan elkaar

Beleidsadviezen

b. Personeel: samenwerking, ondersteuning, leiderschap...

Knelpunten

- Samenwerken tussen sectoren met verschillende arbeidsvoorwaarden o.a. lonen, de daarbij horende voordelen, het aantal vakantiedagen (Vlaamse bevoegdheid) en pensioenregeling (Federale bevoegdheid)
 - Uiteenlopende arbeidsreglementen
 - Personeelstekorten en –wissels (ook voelbaar doorheen de projectperiode)
 - Beperkte projecttijd

Beleidsadviezen

b. Personeel: samenwerking, ondersteuning, leiderschap...

Knelpunten

- Samenwerken in een multidisciplinair team vraagt OVERLEGTIJD
 - Moeilijk te organiseren gezien verschillende werktijd doorheen de dag
 - Moeilijk/onmogelijk in te plannen indien geen kindvrije uren (subsidievereisten kinderopvang)
 - In een context van tekorten aan zowel leerkrachten als kinderbegeleiders
- Samen instaan voor continuïteit vraagt FLEXIBELE INZETBAARHEID
 - Strikte onderscheid tussen 'opvangtijd' en 'lestijd': diverse overgangsmomenten, wisselende volwassenen, verschillende omkadering en ondersteuning
 - Kinderbegeleiders en kinderverzorgers: verschillende invulling, verwachtingen en arbeidsvoorwaarden > bemoeilijkt wederzijdse inzetbaarheid

Beleidsadviezen

b. Personeel: samenwerking, ondersteuning, leiderschap...

Knelpunten

- Opvangen door 'slim te organiseren'
 - O.a. combi-functies
 - O.a. beroepen op welwillendheid van personeel
 - > Kan zorgen voor intercollegiale spanningen
 - > Niet duurzaam

Voorbeelden uit de praktijk:

- aanstelling kinderbegeleider opvang naar kinderverzorger school
- opbouw van rechten met mogelijkheid wijziging werkgever
- engagement gevraagd bij aanwerving

Beleidsadviezen

b. Personeel: samenwerking, ondersteuning, leiderschap...

Hefbomen

Inzetten op interprofessionele samenwerking

- Multidisciplinaire teams
 - O.a. complementair inzetten van kennis en expertise vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid
 - O.a. tijd en ondersteuning voor het (groei)proces
- Inzet van brug- en coördinatiefunctie
 - O.a. verbindend over de sectoren, diverse rollen
 - O.a. toekomstmogelijkheden ontwikkeling profiel
- Overlegtijd

Beleidsadviezen

b. Personeel: samenwerking, ondersteuning, leiderschap...

Hefbomen

Inzetten op interprofessionele samenwerking

Voorbeelden uit de praktijk:

- organiseren van teamvergaderingen, klankbordgroep, andere...
- uitwisselen over de organisaties van warm onthaal (met ondersteuning van pedagogische begeleidingsdienst > draaiboek),...

Beleidsadviezen

b. Personeel: samenwerking, ondersteuning, leiderschap...

Hefbomen

Werkorganisatie

- Werkdruk en welwillendheid
- Belang van jobshadowing: wederzijds leren van elkaar
- Professionalisering > professionele leergemeenschap en (initiële) opleidingen

Voorbeelden uit de praktijk:

- observeren en reflecteren over de organisatie van eetmomenten in de kinderopvang, kijkwijzers voor observatiemomenten
- organiseren van pedagogische studiedag voor alle betrokken medewerkers opvang en onderwijs
- samen schoolactiviteiten organiseren;...

Beleidsadviezen

b. Personeel: samenwerking, ondersteuning, leiderschap...

Advies 3:

Creëer maximaal mogelijkheden om de (interprofessionele) samenwerking van **complementaire personeelsprofielen in multidisciplinaire teams** te stimuleren in samenwerking met pedagogische begeleidingsdiensten (onderwijs) en pedagogische coaches (kinderopvang). Hiervoor zijn kindvrije uren in alle sectoren noodzakelijk.

Advies 4:

Benut maximaal **het nieuwe beroepsprofiel 'Educatief begeleider voor jonge kinderen'** op graduaatsniveau (VKS-niveau 5 en doorgroeimogelijkheid voor kinderbegeleider VKS-niveau 4) **als krachtige hefboomfunctie** met aandacht voor de ondersteuning van Doorgaande Lijn en **met inzetbaarheid in beide sectoren**. Voorzie in alle opleidingen, met tewerkstelling in de sectoren, aandacht voor Doorgaande Lijn en het praktijkmodel.

Beleidsadviezen

b. Personeel: samenwerking, ondersteuning, leiderschap...

Advies 5:

Faciliteer via **structurele middelen** de aanwerving en ondersteuning van **brug- en coördinatiefuncties** voor organisaties die stappen zetten in het intensief of geïntegreerd samenwerken.

Advies 6:

Zet in op een **profiel kinderbegeleider/kinderverzorger** voor zowel opvang als onderwijs met goede en afgestemde loon- en arbeidsvoorwaarden. De beste voorwaarden zijn hierbij richtinggevend.

Beleidsadviezen

c. Continuïteit thuis en buurt en toegankelijkheid

Motivatie

- Belang van soepele overgangen tussen de verschillende 'groeiplekken'
- Hechte samenwerking tussen de voorzieningen + gelijkwaardig partnerschap met ouders
- Aandacht voor maatschappelijk kwetsbare groepen & specifieke zorgnoden
- Belang van blijvende investeringen i.f.v. kwaliteitsvolle voorzieningen en warme overgangen
- Ingebed in de buurt

Beleidsadviezen

c. Continuïteit thuis en buurt en toegankelijkheid

Knelpunten

- Gedeeld ouderbeleid:
 - Geen regelgevende knelpunten
 - Wel een verschil in invulling, houding en verwachting m.b.t. de relatie tot en communicatie met ouders

Voorbeelden uit de praktijk:

- diversiteit van gezinssituaties
- aanwezigheid van ouders

Beleidsadviezen

c. Continuïteit thuis en buurt en toegankelijkheid

Knelpunten

- Verzekerde toegang
 - Verschil in beschikbare plaatsen en opnamebeleid
 - Geen regelluwte mogelijk in project
 - Wordt wel ondervonden als een belemmering

Voorbeelden uit de praktijk:

- Verschil in voorrangscriteria
- 'campusvoorrang'

Beleidsadviezen

c. Continuïteit thuis en buurt en toegankelijkheid

Hefbomen

- Partnerschap met ouders
 - Gedeelde visie op samenwerking met ouders & ouderbetrokkenheid
 - Warm onthaal- en wenbeleid
 - Gezamenlijke & eenduidige communicatie naar ouders

Voorbeelden uit de praktijk:

- Campusfeest
- Oudercafé's
- Gezamenlijke nieuwsbrief
- Gezamenlijk draaiboek rond wen- en instapmomenten

Beleidsadviezen

c. Continuïteit thuis en buurt en toegankelijkheid

Hefbomen

- Toegankelijkheid
 - Informeren, sensibiliseren en laten participeren van ouders en kinderen (niet uit de kinderopvang) in activiteiten van de samenwerking
 - Aanpassingen aan voorrangsbepaling
 - Combineren van de middelen & vrijwilligers ifv beperken ouderbijdrage voor buitenschoolse opvang & activiteiten

Voorbeelden uit de praktijk:

- Toevoeging voorrangscriteria 'kinderen uit de buurt'
- Reservatiesysteem voor 'externe' peuters en ouders tot deelname aan peuterspeelklas

Beleidsadviezen

c. Continuïteit thuis en buurt en toegankelijkheid

Hefbomen

- Samenwerking
 - Diverse relevante partners in de buurt $\Leftrightarrow$ vaak toegespitst op bepaalde leeftijdscategorie
 - Openstellen van binnen- en buitenruimte van school buiten de schooluren
 - Benutten van de locaties door professionele gezinsondersteuning

Voorbeelden uit de praktijk:

- Gemeenschappelijke lunchruimtes
- Openstellen van de tuin
- Ondersteuning van het gezin voor allerlei hulpvragen (vakantieopvang, inschrijvingen, budget...)

Beleidsadviezen

c. Continuïteit thuis en buurt en toegankelijkheid

Hefbomen

- Informatiedeling
 - Diverse kind- en leerlingvolgsystemen en IT-toepassingen
 - Aandacht voor privacywetgeving
 - Inschakelen van brugfiguren

Voorbeelden uit de praktijk:

- Portfolio

Beleidsadviezen

c. Continuïteit thuis en buurt en toegankelijkheid

Advies 7:

Verwacht van elke geïntegreerde samenwerking Doorgaande Lijn een duidelijke, afgestemde en gedragen visie met betrekking tot **ouderbeleid** waarbij ouders erkend en aangesproken worden als eerste opvoeders.

Advies 8:

Ontwikkel een **coherent en inclusief opname- en inschrijvingsbeleid**, om continuïteit te waarborgen, kinderen met specifieke zorgnoden te integreren en gelijke kansen voor alle kinderen te bieden. Dit beleid moet rekening houden met de grondwettelijke keuzevrijheid voor onderwijs, de autonomie van een ouder om geen gebruik te maken van formele kinderopvang en het recht van elk kind op een plek in de kinderopvang (baby's en peuters en buitenschoolse) en in het onderwijs. Dit vraagt een blijvende investering in kinderopvang baby's en peuters, buitenschoolse opvang en onderwijs als kwaliteitsvolle basisvoorzieningen voor elk kind.

Beleidsadviezen

c. Continuïteit thuis en buurt en toegankelijkheid

Advies 9:

Breid de horizon van het samenwerkingsverband **uit door relevante actoren** (CLB, gezinsondersteuning, lokaal bestuur, lager onderwijs, BOA-partners,...) **en beleidsdomeinen te betrekken** en verder te bouwen aan de Doorgaande Lijn.

Beleidsadviezen

d. Beleid, organisatie en middelen

Motivatie

- Geïntegreerd samenwerken vraagt een afgestemd kader en een gedeelde visie
 - Perspectief van het kind voorop plaatsen
 - Samen tot acties komen in antwoord op behoeften van kinderen, gezinnen, personeel en organisaties.
- Belang van coördinatie en brugfuncties: in de groei en transitie naar geïntegreerd samenwerken: onafhankelijk persoon, inzetten op overbruggen en verbinden
- Belang van nabijheid

Beleidsadviezen

d. Beleid, organisatie en middelen

Knelpunten

- Twee beleidsdomeinen met elk eigen referentiekaders en regelgeving
 - financiering – subsidiëring: verschil in toewijzing en verantwoording van middelen > gescheiden boekhouding, uitgaven duidelijk toewijzen aan één van de samenwerkende partners
 - toegankelijkheid: verschil in ouderbijdragen > belemmering voor gemengde peuter-kleutergroepen
 - Infrastructuur: verschil in infrastructurele verwachtingen (grootte, inrichting, veiligheid) > onderwijsinfrastructuur
 - Beleidsvoerend vermogen: verschillende verwachtingen > nood aan meer afstemming en ondersteuning o.a. gedeeld/geïntegreerd leiderschap

Beleidsadviezen

d. Beleid, organisatie en middelen

Hefbomen

- Samen beleid maken, vraagt een duidelijk perspectief en faciliterend regelgevend kader:
 - proces van regelluwte creëren
 - positieve ervaring in samenwerken over beleidsdomeinen, met evenwichtige vertegenwoordiging vanuit Welzijn en Onderwijs
 - continu proces om gedeelde visie en geïntegreerde praktijk te realiseren (o.a. groeien in gemeenschappelijke taal, leren kennen van elkaars werking)
- Middelen:
 - Vrije inzet van projectmiddelen om de doelstellingen te realiseren
 - o.a. coördinatie of brugfuncties, vergoeding overlegtijd personeel, inrichting van gedeelde infrastructuur, ondersteunings- en professionaliseringstrajecten...
 - Belang van 'voldoende' middelen

Beleidsadviezen

d. Beleid, organisatie en middelen

Hefbomen

Voorbeelden uit de praktijk:

- systematische overlegmomenten op beleidsniveau (tussen directies),
- werkzame projectstructuren
- inwijding 'Kindcentrum Drakena'

Beleidsadviezen

d. Beleid, organisatie en middelen

Hefbomen

- Infrastructuur
 - Afwijkingen regelgevend kader kinderopvang > gemengde groepen en gedeelde lokalen
 - Gedeeld gebruik van binnen- en/of buitenruimte
 - Geografische nabijheid tussen locaties / geografische spreiding van nieuwe locaties
- Kwaliteitsopvolging
 - Belang van ondersteuning
 - Criteria op het continuüm
 - Samenwerking zorg- en onderwijsinspectie

Beleidsadviezen

d. Beleid, organisatie en middelen

Hefbomen

Voorbeelden uit de praktijk:

- nieuwe inrichting buitenruimte
- indeling en verhuis in afstemming op de noden en mogelijkheden jonge kinderen
- zelfevaluatie adhv criteria, in dialoog met zorg- en onderwijsinspectie

Beleidsadviezen

d. Beleid, organisatie en middelen

Advies 10:

Werk op de bevoegde politieke beleidsniveaus onderwijs en welzijn samen met het engagement om de ontwikkelingsnoden van jonge kinderen centraal te stellen. Stem huidige en te ontwikkelen beleidsmaatregelen en regelgeving kinderopvang baby's en peuters, buitenschoolse opvang en kleuteronderwijs op elkaar af. Grijp daarbij opportuniteiten om kinderopvang baby's en peuters, buitenschoolse opvang en kleuteronderwijs in elkaars nabijheid te laten ontwikkelen. Voorzie afgestemd of samen de nodige middelen en zet stappen om te evolueren naar een Doorgaande Lijn. Doe dit met respect en waardering voor de expertise van professionals in de betrokken sectoren.

Beleidsadviezen

d. Beleid, organisatie en middelen

Advies 11:

Werk de adviezen van dit eindrapport verder uit in **samenwerking met en tussen beleid, onderzoek en praktijk** (sectoren, gebruikers, sociale partners...) vanuit **beide beleidsdomeinen** om de langetermijnvisie en het **regelgevend kader** (verder) te ontwikkelen. Werk regelgevende en andere drempels weg en houd daarbij het praktijkmodel Doorgaande Lijn en de randvoorwaarden op de vier domeinen voor ogen. Neem ook alle facetten van een geïntegreerde (samen)werking in de scope: waarom (impact), wat (doelstellingen), en hoe (kader dat minimaal regels rond het opnamebeleid, groepsorganisatie, bestaande of nieuwe infrastructuur (gedeelde of in elkaars nabijheid), middelen, kwaliteitsopvolging, personeelsinzet en geïntegreerd leiderschap bevat).

Advies 12:

Maak werk van interne en externe evaluatie en monitoring. Voor de interne kwaliteitsbewaking en verbetering zal het praktijkmodel Doorgaande Lijn verder verfijnd moeten worden met de **uitwerking van (meetbare) indicatoren op de vier domeinen**. Voor de externe monitoring vraagt dit een samenwerking tussen onderwijs- en zorginspectie om een **systeem** op te zetten **voor de gedeelde inspectie van een geïntegreerde (samen)werking**.

6. Dankwoord

- Caroline Detavernier
(voorzitter stuurgroep
Doorgaande Lijn)

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

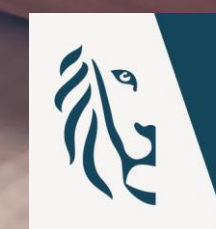
Opgroeien

Dankwoord

- Het project Doorgaande Lijn is mogelijk gemaakt door de inzet van vele partners:
 - De twee betrokken beleidsdomeinen
 - Beide kabinetten
 - Agentschap Opgroeien
 - Agentschap voor Onderwijsdiensten
 - De 12 pioniers
 - Alle leden van de stuurgroep
 - De kennis- en leerpartner
 - De kerngroep

7. Netwerkmoment

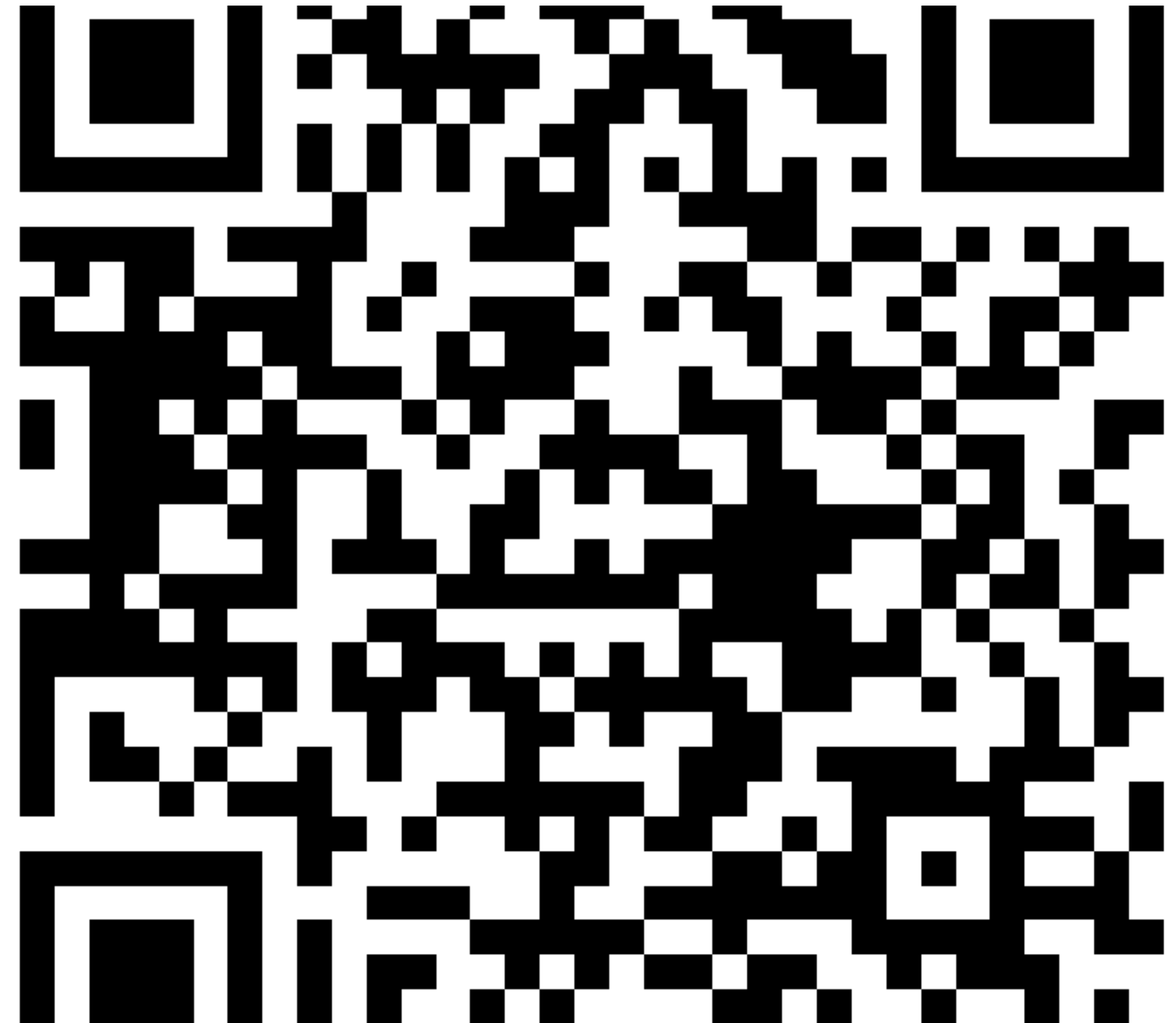

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Opgroeien

Netwerkmoment

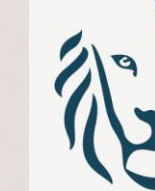
- Kans tot netwerken onderling en met de pioniers en leerpartner
 - Gang & cafetaria
 - Poster per pionier
 - Vraag tot evaluatie studievoormiddag & project Doorgaande Lijn
 - Scan de QR
- Of
- Surf naar de link:
<https://forms.office.com/e/AkHaUx91K7>

**Raadpleeg de webpagina Doorgaande Lijn
voor het eindrapport en andere
documentatie:**

**[https://www.opgroeien.be/over-
opgroeien/projecten/doorgaande-lijn](https://www.opgroeien.be/over-opgroeien/projecten/doorgaande-lijn)**

Contact:
doorgaande lijn@opgroeien.be

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Opgroeien

Evaluatie

- Scan de QR

Of

- Surf naar de link:

<https://forms.office.com/e/AkHaUx91K7>

